

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN
UZAKTAN EĞİTİM DÖNEMİNDEKİ
SANAL SINIF YÖNETİM BİÇİMLERİ
ÜZERİNE BİR FENOMENOLOJİK
ÇALIŞMA

Gözde ÖZKAYNAK

EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI EĞİTİM
PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

MATEMATİK ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM
DÖNEMİNDEKİ SANAL SINIF YÖNETİM BİÇİMLERİ
ÜZERİNE BİR FENOMENOLOJİK ÇALIŞMA

Yüksek Lisans Tezi
Gözde ÖZKAYNAK

Danışman: Prof. Dr. İlhan GÜNBAZI

Antalya, 2022

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűőecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitű tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tűm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

..... / ..... / .....

Gözde ÖZKAYNAK

İmzası

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Gözde ÖZKAYNAK'ın bu çalışması **30.05.2022** tarihinde jürimiz tarafından **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı **Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi** olarak **oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir

İMZA

Başkan :.....

Üye : .....

Üye (Danışman) : .....

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Matematik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetim Biçimleri Üzerine Bir Fenomenolojik Çalışma

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarihli ve ..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

(Unvan, Ad, SOYAD)
Enstitü Müdürü

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın bütün süreçleri boyunca beni yönlendiren, sabır gösteren ve her zaman destekleyen kıymetli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. İlhan GÜNBAZI' ya verdiği destek ve rehberlik için sonsuz teşekkür ederim.

Gözde ÖZKAYNAK

ÖZET

EĞİTİM YÖNETİCİLERİNİN İLETİŞİM BECERİLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI

ÖZKAYNAK, Gözde

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. İlhan GÜNBAZI

Mayıs 2022, 89 Sayfa

Bu çalışma, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Trabzon ili Ortahisar ilçesinde görev yapan matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetim becerilerine ilişkin görüşlerini almak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma, fenomenolojik ya da bir başka ifadeyle öznel yaşantı deseninde yapılmış bir nitel çalışmadır. Çalışma iç içe geçen çoklu durum desenli durum çalışmasıdır. Örnekle, amaçlı örnekleme tekniği ile gönüllülük esasına dayalı olarak seçilen Trabzon ili Ortahisar ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda görev yapmakta olan matematik öğretmenlerinden 12 öğretmen örneklem olarak seçilmiştir.

Araştırmada veriler bireysel görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları ile 10-15 dakika süresince yapılan görüşmeler kaydedilip betimsel analize tabi tutulmuş ve görüşler temalandırılıp kategorileştirilmiştir.

Araştırma sonucunda matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetim becerileri sınıf yönetiminin beş boyutunda ayrı ayrı incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Uzaktan Eğitim, Sanal Sınıf, Sınıf Yönetim Biçimi

ABSTRACT

TEACHER'S VIEWS ON COMMUNICATION SKILLS OF EDUCATIONAL MANAGERS: A CASE STUDY

ÖZKAYNAK, Gözde

Master Degree, The Department of Educational Administration, Supervision, Planning
and Economics

Thesis Advisor: Prof.Dr. İlhan GÜNBAŸI

May 2022, 89 Pages

This study was carried out to get the opinions of mathematics teachers working in the Ortahisar district of Trabzon province, affiliated with the Ministry of National Education, on virtual classroom management skills in the distance education period.

The research is a qualitative study conducted in a phenomenological or, in other words, subjective experience pattern. The study is a case study with a nested multi-case design. For example, 12 teachers from mathematics teachers working in secondary schools affiliated with the Ministry of National Education in the Ortahisar district of Trabzon province, which were selected voluntarily with the purposeful sampling technique, were chosen as a sample.

The data in the study were collected by individual interview technique. Interviews held for 10-15 minutes with semi-structured interview forms were recorded and subjected to descriptive analysis, and the views were themed and categorized.

As a result of the research, the virtual classroom management skills of mathematics teachers in the distance education period were examined separately in five dimensions of classroom management.

Keywords: Distance Learning, virtual classroom, classroom management style

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Problem Durumu	1
1.2 Problem Cümlesi ve Alt Problem Cümleleri.....	4
1.3 Araştırmanın Amacı	4
1.4 Araştırmanın Varsayımları (Sayıltıları).....	5
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Eğitim Kavramı	6
2.2 Uzaktan Eğitim.....	6
2.2.1 Uzaktan Eğitimi Geleneksel Eğitimden Ayıran Özellikler.....	8
2.2.2 Uzaktan Eğitimin Sahip Olması Gereken Özellikler	9
2.2.3 Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi	9
2.2.4 Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi	11
2.3 Sınıf	14
2.3.1 Sanal Sınıf.....	15
2.4 Sınıf Yönetimi	15
2.4.1 Sınıf Yönetiminin Amacı.....	16
2.4.2 Sınıf Yönetiminin Boyutları	16
2.5 Sanal Sınıf Yönetim Becerileri ile İlgili Çalışmalar.....	18
2.5.1 Yurt İçi Yapılan Çalışmalar	18
2.5.2 Yurt Dışı Yapılan Çalışmalar	20

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli.....	22
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu.....	22
3.3 Veri Toplama Aracı.....	23
3.4 Veri Analizi	23
3.5 Geçerlik ve Güvenirlik	25
3.6 Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler	25

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1 Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin Plan Program Etkinlikleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	27
4.2 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin Fiziksel Ortam Düzenlemeleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	30
4.3 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	33
4.4 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin İlişki Düzenlemeleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	36
4.5 Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin Davranış Düzenlemeleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular	39

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	43
KAYNAKÇA	51
EKLER	64
Ek-1 Araştırma İzinleri.....	64
Ek-2 Etik Onayı	67
Ek-3 Görüşme Formu	69
Ek-4 Katılımcı için İzin Formu	70
ÖZGEÇMİŞ	71
İNTİHAL RAPORU	72

TABLÖLÄRLİSTESİ

Tablo 2.1: Dünyadaki İlk Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	17
Tablo 3.1. Analitik Puanlama ile Yapılan Puanlamaların Kappa İstatistiğiyle Hesaplanan Güvenirlik Değerleri.....	25
Tablo 4.1: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimdeki Plan Program Etkinliklerine İlişkin Görüşleri.....	32
Tablo 4.2: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimdeki Fiziksel Ortam Düzenlemelerine İlişkin Görüşleri.....	36
Tablo 4.3: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimdeki Zaman Yönetimine İlişkin Görüşleri.....	40
Tablo 4.4: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimdeki İlişki Düzenlemelerine İlişkin Görüşleri.....	43
Tablo 4.5: Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimdeki Davranış Düzenlemelerine İlişkin Görüşleri.....	46

KISALTMALAR LİSTESİ

EĞİTEK:	Eğitim Teknolojileri Genel M¼d¼rl¼đ¼
WHO:	D¼nya Sağlık ¼rg¼t¼
UNESCO:	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve K¼lt¼r ¼rg¼t¼
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
EBA:	Eğitim Bilişim Ağı
ABD:	Amerika Birleşik Devletleri
YAYKUR:	Yayın Y¼ksek¼đretim Kurumu
ODT¼:	Orta Doğu Teknik ¼niversitesi
Y¼K:	Y¼ksek ¼đretim Kurumu
AUZEF:	İstanbul ¼niversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fak¼ltesi
ATAAOF:	Atat¼rk ¼niversitesi Açık ¼đretim Fak¼ltesi
TDK:	T¼rk Dil Kurumu
¼FM:	¼đretici Filmler Merkezi
YEĞİTEK:	Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel M¼d¼rl¼đ¼

BÖLÜM I

GİRİŞ

Coronavirüs (COVID-19) pandemisiyle birlikte hayatımıza giren uzaktan eğitimde matematik öğretmenlerinin sınıf yönetim biçimleri hakkındaki görüşlerini belirlemek için matematik öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma probleminin durumu, araştırmanın önemi gibi konulara değinilmiştir. Araştırmanın sayıltıları ve sınırlılıkları açıklanmıştır. Araştırma problemleri sistematik olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.1. Problem Durumu

2019 sonlarına doğru ortaya çıkan Coranavirüs (COVID-19) pandemisi dünyanın her yerinde etkili olmuştur. Pandemi, dünya genelinde sağlık başta olmak üzere birçok alanda önemli değişimlere neden olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2020a) tarafından 11 Mart 2020’de küresel bir pandemi olarak ilan edilmiştir. Yaşamın her alanı üzerinde etkileri olan pandeminin, eğitim sistemleri üzerinde de önemli etkileri olmuştur.

Pandemi ile dünyadaki eğitim sistemleri, halk sağlığını korumak ve COVID-19 un yayılmasını önlemek için yüz yüze eğitim faaliyetlerine ara vermek zorunda kalmıştır. Ve ülkemiz de dahil olmak üzere dünya genelinde birçok ülkede eğitim, uzaktan eğitim yolu ile yapılmıştır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) verileri COVID-19 salgını nedeniyle 2020 yılının Nisan ayında 194 ülkenin genelinde eğitim kurumlarının geçici olarak kapatıldığını ve dünya genelinde de öğrenenlerin %91,3’ünün bu durumdan etkilendiğini göstermektedir (UNESCO, 2020a). Dünya genelinde ülkeler eğitim faaliyetlerinin devamını sağlamak adına; radyo, televizyo ve internet aracılığıyla farklı öğrenme platformlarını uygulamaya koymuşlardır (Bozkurt vd., 2020; UNESCO, 2020b). Pandemi döneminde kullanılan tüm bu eğitim faaliyetleri “acil uzaktan öğretim” (Emergency Remote Teaching) kavramı ile ele alınmaktadır (Hodges, Moore, Lockee, Trust ve Bond, 2020). Uzaktan eğitim belirli bir amaca ulaşmak için birçok alanda önceden organize edilerek; eğitim kalitesini artırmak ve eğitime destek amacıyla kullanılan eğitime ulaşabilmek için bir ağa bağlanmayı gerektiren alternatif bir yöntemdir. Oysa pandemi döneminde kullandığımız uzaktan eğitim planlanmış bir durum değildir. Zorunluluk gereği eğitimin devamlılığını sağlamak adına kullandığımız uzaktan eğitimi acil uzaktan eğitim olarak adlandırabiliriz. Kriz döneminde acil uzaktan öğretim, öğrenciler ve eğitimciler arasındaki fiziksel ayrılığın imkanlar dahilinde giderilerek öğretim süreçlerinin devamının sağlanabilmesi için geçici çözümlerin uygulandığı

bir zorunluluk olarak ele alınabilir (Bozkurt vd., 2020; Bozkurt ve Sharma, 2020). COVID-19 pandemi koşulları nedeniyle, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de eğitim kurumları birçok acil uzaktan öğretim faaliyetini uygulamaya koymuştur.

Ülkemizde MEB’e bağlı okullarda, 13 Mart 2020 itibariyle yüz yüze eğitime ara verilmiştir. MEB, ilk etapta 6-10 Nisan 2020 tarihleri için planlanan ara tatilin 16-20 Mart 2020 tarihleri arasına çekildiğini, 23 Mart 2020 itibariyle de acil uzaktan öğretim faaliyetlerinin yapılacağını duyurmuştur (MEB, 2020a). Salgının dünyada ve ülkemizdeki seyrinin olumsuzluğu nedeniyle 2019-2020 eğitim-öğretim yılı acil uzaktan öğretim ile tamamlanmıştır. Bu süreçte televizyon, eğitim bilişim ağı (EBA) platformu ve sanal sınıflar kullanılmıştır. Televizyon aracılığıyla acil uzaktan öğretime; 23 Mart 2020 başlangıç tarihi ile 19 Haziran 2020 bitiş tarihleri arasında TRT EBA TV İlkokul, TRT EBA TV Ortaokul ve TRT EBA TV Lise kanallarından toplam 2 bin 516 saat yayın yapılmıştır (MEB, 2020b).

Uzaktan eğitimin tarihine bakıldığında 1870’li yıllarda gazete ve mektup aracılığıyla eğitim yapıldığını, 1930-1950’li yıllarda basılı materyaller ile eğitim yapıldığını, 1950-1980’li yıllarda radyo televizyon, video ile eğitim yapıldığını, 1980-1995’li yıllarda bilgisayar destekli eğitim ve 1995’ten sonra daha yaygın olarak web tabanlı eğitimin kullanıldığını söyleyebiliriz (Özbay, 2015). Uzaktan eğitimin dünya genelinde algılanışında değişiklik yaratan üç temel dönüm noktası ise 1700’lü yıllarda mektupla öğretim, 1920’li yıllarda elektronik teknolojisinin gelişmesi ile elektronik ders materyalleri ile öğrenimin başlaması ve 1960’larda uzaktan eğitim üniversitelerinin kurulmasıdır (Simonson ve diğerleri, 2003). Günümüzde ise internet teknolojilerinin gelişmesi ile yeni bir dönüm noktasının olduğu söylenebilir.

Uzaktan eğitimi; asenkron (eş zamanlı olmayan – tek yönlü) ve senkron (eş zamanlı-çift yönlü) olarak iki farklı şekilde gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Asenkron derslerde öğretmen ve öğrenci iletişim kuramaz. Karşılıklı iletişimin olmadığı derslerde öğretmenin etkinliği oldukça sınırlıdır. Çift yönlü iletişim öğretme-öğrenme sürecinde öğretmen ve öğrencilerin karşılıklı olarak iletişimde bulunmasıdır (İşman, 1998). Senkron iletişim olanağını sağlayan yeni teknolojilerin ortaya çıkmasıyla birlikte öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki rolleri de etkileri de değişmiştir. Yüz yüze eğitimde bilgi kaynağı olan öğretmen uzaktan eğitim sürecinde tüm süreci tasarlayıp yönetmenin yanında teknoloji kullanımı konusunda uzman olmak gibi farklı roller de üstlenmiştir (Bıyıklı ve Özgür, 2021). Türkiye’de pandemi dönemi yürütülen uzaktan eğitim, okul öncesinden yüksek öğretime kadar eğitim süreçlerini tek başına yürütmek zorunda kalmış ve yüz yüze gerçekleştirilen tüm eğitim faaliyetlerinin tamamının sürdürülmesi adına önemli bir sorumluluğu üstlenmiştir. Türkiye’de uzaktan eğitim televizyon ve internet teknolojileri kullanılarak yürütülmüştür (MEB, 2020). MEB tarafından öncelikle EBA canlı

ders uygulaması 8. Sınıf ve 12. Sınıf öğretmen ve öğrencilerinin kullanımına 15 Nisan 2020 tarihinde açılmış olsa da özel okullarda uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerinden farklılık göstermiştir. Bunun yanında diğer sınıflar için Microsoft Teams, Skype, Zoom, Google Meet gibi ücretsiz programlar ile alınması gereken güvenlik önlemleri alınarak ve gizlilik tedbirlerine dikkat ederek sanal sınıf uygulaması yapılabileceği de belirtilmiştir (YEĞİTEK, 2020). Öğretmenler de EBA canlı ders uygulaması ile EBA üzerinden Zoom platformu alt yapısını kullanarak derslerini sürdürmüştür.

COVID-19 döneminde MEB tarafından ülkemiz genelinde 23 Mart 2020- 19 Haziran 2020 tarihleri arasında sanal sınıflarda 5.954.174 dersin uzaktan eğitim şeklinde uygulanmıştır. Türkiye genelinde toplam canlı dersin verildiğini belirtmiştir (MEB, 2020b). Sanal sınıflar öğrenciler ve öğretmenlerin farklı ortamlardan katılarak çift yönlü iletişim sağladıkları farklı teknolojiler kullanılarak eğitim ve öğretimin yapılmasına olanak sağlayan ortamlardır (Clark ve Kwinn, 2007). Sanal sınıf kavramı yerine; webinar veya web konferansı, eş zamanlı çevrimiçi ortam, gibi terimler de kullanılmaktadır (Elkins ve Pinder, 2015). Geleneksel sınıflarda yüz yüze eğitimlerle verilmeye çalışılan eğitimler sanal sınıflarda çift yönlü iletişimin sağlandığı canlı derslerde de sunulmaya çalışılmıştır (Clark ve Kwinn, 2007; Elkins ve Pinder, 2015).

Gerek sanal sınıflarda gerekse yüz yüze sınıflarda verilen derslerin amaçlarına ulaşmasında katkısı olan öğretmen yeterliliklerden birinin sınıf yönetimi becerisi olduğu söylenebilir. Sınıf yönetimi; sınıf düzeninin kurulmasından ve bu düzenin devam ettirilmesine, etkili öğretim planlamasının yapılmasına, öğrencilerin bireysel gereksinimlerine cevap verilmesine ve sınıf düzen ve disiplininin sağlanmasına kadar birçok alanı kapsamaktadır (Emmer ve Stough, 2001). Sınıf yönetiminin boyutları: program ve planlama, fiziksel ortam düzenlemeleri, zaman yönetimi, ilişki ve etkileşimi düzenleme ve becerileri geliştirme ve değerlendirme olarak sıralanmaktadır. Sanal sınıflarda yapılan derslerin olanaklara ve sınırlılıklara uygun bir biçimde; katılım, etkileşim ve iş birliğini destekleyecek şekilde planlanması, yapılması ve değerlendirilmesi gerekmektedir (Christopher, 2014; Clark ve Kwinn, 2007). Geleneksel sınıflardaki fiziksel düzenin, sanal sınıflardaki öğretmen ve öğrencilerin ders sırasında buldukları ortam, kullanılan donanım ve yazılıma karşılık geldiği düşünülebilir. Zamanın yönetimi canlı dersi verimli kılan en önemli unsurlardan biridir. Dersin planlanması, zamanın etkili kullanılmasını sağlayan en temel unsurdur. Sanal sınıflarda öğretmen ve öğrenciler her ne kadar fiziksel olarak birbirinden ayrı olsalar da teknoloji sayesinde iletişim kurabildikleri için ilişkilerin düzenlenmesi önemlidir.

Her öğretim yöntemi farklı özelliklere sahiptir. Herhangi bir öğretim yönteminin her durumda ve tüm öğrenciler için kullanılabilir olduğunu, her şarta uygun olduğunu ve başarılı

olduğunu söyleyemeyiz. Tüm yöntemlerin kendilerine has avantajları ve dezavantajları vardır. Uzaktan eğitimin de birçok avantajı ve dezavantajı vardır. Pandemi dönemi yürütülen acil uzaktan eğitim de öğretmenlerin hazırlıksız başladığı, zamanla, yaparak ve yaşayarak yürüttükleri bir eğitim süreci olmuştur.

Bu araştırma ile öğretmenlerin hazırlıksız yakalandıkları bu süreçte sanal sınıf yönetimini nasıl sağladıklarına ilişkin görüşlerini alarak öğretmenlerin sanal sınıf yönetim becerilerine ilişkin yaşadıklarını ortaya koymak, deneyimlerinden yararlanarak farklılıkları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

1.2. Problem Cümlesi ve Alt Problem Cümleleri

Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sınıf yönetim biçimleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

Alt Problemler

1. Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sınıf yönetiminin plan program etkinlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sınıf yönetiminin fiziksel ortam düzenlemeleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sınıf yönetiminin zaman yönetimi hakkındaki görüşleri nelerdir?
4. Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sınıf yönetiminin ilişki düzenlemeleri (kurallar) hakkındaki görüşleri nelerdir?
5. Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sınıf yönetiminin davranış düzenlemeleri hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Matematik, yayılma alanı ve derinliği sınırsız olan çok evreli bir bilimdir (Küçük ve Demir, 2009). Kullanım alanı çok geniştir. Teknolojide olduğu kadar günlük hayatta da vazgeçilmez bir yeredir. İnsan hayatındaki önemi ve bilimin gelişmesindeki katkısından dolayı büyük önem kazanmaktadır. Bu sebeple de matematik öğretimine, okul öncesinden başlayarak ilköğretim ve diğer tüm kademelerde geniş bir zaman ayrılmaktadır.

Öğrenme için uygun ortamın sağlanması ve bu durumun devam ettirilebilmesi sınıf yönetimi olarak tanımlanır (Duke, 1987). Öğrenme düzeniyle öğrenme ortamının sağlanması ve öğrenme kurallarının tanımlanarak uygulanması amacıyla öğrenmenin gerçekleşeceği çevre

ile süreçlerinin oluşturulması gerekmektedir.

Bu çalışma, ortaokul matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sınıf yönetim biçimlerinin belirlenmesini amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları (Sayıtları)

1. Araştırmacı tarafından hazırlanacak ve kapsam geçerliği konu alanı uzmanlarınca kontrol edilecek görüşme sorularının amaca uygun olarak ölçmek isteneni ölçeceği

2. Katılımcıların kendilerine yöneltilen sorularını ciddiye ve samimiyetle cevaplayacağı varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Trabzon ilinde görev yapan ortaokul matematik öğretmenleri ile onlardan elde edilen görüşme kayıtlarıyla sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Eğitim Kavramı

İnsan gücünü en çok artıran ve insanın üretkenliğini ortaya çıkaran en önemli araç teknoloji olarak görülmektedir (Sümer, 2020). Teknoloji sağladığı imkanlarla içinde bulunduğumuz yüzyılda insan hayatının her alanında ayrılmaz bir parçası olmuştur (Kaya, 2019; Ömrüuzun, 2019). 21. Yüzyılı önceki zamandan ayıran en önemli özellik teknolojide yaşanan gelişmelerdir (Ataş & Gündüz, 2019). Teknolojik ve hatta dijital araçların hayatın her alanında kullanımının artmasıyla, tüm dünyada dijital dönüşüm yaşanmaktadır (Alamri, Jhanji & Humayun, 2020; Sarsıcı & Çelik, 2019). Yaşanan bu dönüşümün en etkili olduğu alanlardan biri eğitimidir.

Zamanla gelişen teknoloji sınıflarımızda da yerini almaya başlamıştır. Önceleri kara tahta ve tebeşirle işlenen dersler artık beyaz tahtalar ve akıllı tahtalar ile işlenir olmuştur (Tarman,2011). Bu değişiklikler bazen oluşan ihtiyaçları karşılamak bazen de sistem içindeki yarıştan geri kalmamak için yapılmıştır. Farklı teknolojilerin kullanım amacını eğitim araştırmacıları, öğrenmeyi artırmak ve öğretmeyi kolaylaştırmak olması gerektiğini düşünmektedirler (Teo & Lee, 2010).

Geçmişe bakıldığında dünyada, 1920’li yıllarla birlikte eğitim öğretim sürecinde verimi artırmak amacıyla farklı teknolojik araçlar kullanılmıştır (Hannafin & Savenye, 1993). Eğitimde 1930’lu yıllarda tepegözler, 1950’li yıllarda ise kulaklıklar, videobantlar ve fotokopi makineleri kullanılmıştır (Ömrüuzun, 2019). Ülkemizde ise 1970’li yıllarda radyo ve televizyonun yaygın eğitimde kullanılması planlanmıştır (Aksoy, 2003).

Gelişen iletişim teknolojilerinin katkısıyla eğitim günümüzde farklı yöntemlerle uygulanabilmektedir. Geçmiş dönemlerde posta yoluyla yapılan uzaktan eğitim hizmeti; gelişen teknolojiye ayak uydurarak, internet teknolojisiyle zaman ve mekân sınırları olmadan, dünya genelinde kullanımı yaygınlaşmaya başlamıştır.

2.2 Uzaktan Eğitim

Uzaktan Eğitim; zaman ve mekândan bağımsız eğitim alan ile eğitim verenin yüz yüze olma zorunluluğu olmadan, mevcut olan bilgisayar teknolojileri ile internet ortamında canlı, görüntülü, sesli olarak derslerin işlendiği, katılımcının istediği zaman derslere katılabileceği, katılımcıların dersleri kaydedilebildiği, bunları tekrar izleyebileceği ve görüntüleyebileceği, günümüz şartlarında eğitim ve öğretimin bilgisayar ortamında geçtiği yenilikçi bir öğretim

sistemidir. Kısaca uzaktan eğitim; “farklı ortamlarda olan birbirlerinden kilometrelerce uzaklıktaki öğretmen ve öğrencilerin, birbirleriyle görüntülü ve sesli olarak etkili iletişim kurabilmesine imkan sağladığı düşünülen bir öğretim sistemidir”. Uzaktan eğitim, Türkiye’de de dünyada da toplumsal gelişim adına önemli bir yere sahiptir (İşman, 2011).

Öğrenciler evlerinden, işyerlerinden yani İnternet’e bağlı bir bilgisayardan veya herhangi bir teknolojik cihazla eğitimcinin kontrolünde hazırlanmış ders materyalleri ile verilen eğitime katılabilmektedirler. İnternet teknolojilerinin gelişmesi ile internet tabanlı çevrimiçi toplantı ve ders sunumunda kullanılan video konferans sistemleri de yaygınlaşmıştır (Süral, 2011).

Genel bir ifadeyle uzaktan eğitim; aşamalı sistemli, kararlı bir öğretim sistemidir denilebilir. Uzaktan eğitim planlı bir şekilde yürütülen ve iletişim teknolojiler tarafından desteklenen bir öğrenim sürecidir. Uzaktan eğitim kavramının temelinde dört ana unsur yer almaktadır. Bu unsurları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Özarlan, 2008: 56):

- Uzaktan eğitim, devlet kurumları aracılığıyla örgün bir eğitim imkânı sunmaktadır. Öğrencinin başarılı olması durumunda diploma, sertifika alabilme şansı vardır.

- Uzaktan eğitim uygulamaları ile öğrenenler ve öğretenler farklı zamanlarda ve mekânlarda bir araya gelebilmektedirler.

- Uzaktan eğitim hem eşzamanlı (senkron) hem de eş zamanlı olmayan (asenkron) bir şekilde gerçekleştirilebilir. Ve yeni çift yönlü etkileşim imkânı da sunabilmektedir.

- Uzaktan eğitim kaynaklar arasında bağlantı sağlayarak, daha kolay bir şekilde tasarım, iletim planlaması ve bütçe oluşturabilir.

Geleneksel eğitimde yaşanan altyapı problemleri, maddi sorunlar, materyal ve teknolojik eksiklikler uzaktan eğitim uygulamalarının gelişim göstermesini sağlamıştır. Uzaktan eğitim hizmetlerinin ortaya çıkma nedenleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Odabaş, 2004):

- Küreselleşme ile toplumsal düzen değişmeye başlamış, insan hayatında etkili olan ekonomik ve toplumsal koşullar değiştirmiştir.

- Değişen koşullarla yetişmiş iş gücü ihtiyacı artmış, çalışan insan gücü azalmaya başlamıştır.

- Bilgi, sermaye ve işgücünün önüne geçerek ekonomik açıdan büyük önem kazanmıştır.

- Bilgisayar teknolojilerinin gelişimiyle birlikte bilgi daha hızlı bir şekilde yayılmaya başlamıştır, bunun etkisiyle doğru ve güncel bilgiye olan ihtiyaç artmıştır.

- Değişen koşullara ayak uydurabilmek için personel ve işçilerin de eğitimine ihtiyaç duyulmuştur ve sadece okullarda değil özel kurumlar da uzaktan eğitimi kullanmaya

başlamıştır.

2.2.1 Uzaktan Eğitimi Geleneksel Eğitimden Ayıran Özellikler

Uzaktan eğitim, geleneksel eğitime kıyasla daha çok fırsat sunmaktadır. Varol N. (2001); gelişen yeni iletişim teknolojileriyle birleşmesiyle uzaktan eğitimin etkileşim fırsatları oluşturacağını ifade etmektedir. Uzaktan eğitim faaliyetleriyle tek yönlü eğitim akışının sona ereceğini belirtmektedir. Bununla birlikte; Varol (akt. Çoban, 2013: 2) uzaktan eğitimi geleneksel eğitimden ayıran birçok özelliğin var olduğunu belirtmektedir ve belirttiği bu özellikleri şu şekilde sıralayabilmek mümkündür.

- Uzaktan eğitim aralıksız devam edebilen eğitim imkânı sağlamaktadır.
- Uzaktan eğitim zaman kullanımını kişiye bırakarak özel ders imkanı sunmaktadır.
- Geleneksel eğitimde eğitimi alan ve eğitimi veren birlikte bulunması gerekirken uzaktan eğitimde böyle bir gereklilik yoktur.
- Uzaktan eğitim sınırlamalar olamadan her zaman diliminde ve her ortamda eğitimin alınabilmesine imkan sağlamaktadır.
- Uzaktan eğitimde öğrencinin gelişiminin karşılaştırılması ve durum değerlendirilmesi daha kolay yapılabilmektedir.
- Uzaktan eğitimde öğreneni zorunlu kılan psikolojik faktörler devreden çıkmakta ve öğrenen baskı altında kalmadan kendi özgür iradesi ile öğrenme faaliyetini gerçekleştirmektedir.
- Uzaktan eğitimde öğrenen ve öğretene bir arada buluşturacak farklı iletişim yolları kullanılabilir.
- Uzaktan eğitim eşzamanlı (senkron) ve eş zamanlı olmayan (asenkron) bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir.
- Uzaktan eğitim aracılığıyla etkileşim sağlanarak eğitim veriminin arttığını ifade ediyor.
- Uzaktan eğitim aracılığıyla öğrenen, öğretene ve ders materyallerinin bir araya gelebilmesi kolaylıkla sağlanmaktadır.

2.2.2 Uzaktan Eğitimin Sahip Olması Gereken Özellikler

Wedemeyer (akt. Nizam, 2004: 2-3) e göre, eğitim için gerekli dört unsur vardır. Bunlar öğretmen, öğrenci, iletişim ortamı ve ders materyalleridir. Wedemeyer (akt. Nizam, 2004: 2-3) uzaktan eğitim sisteminin sahip olması gereken özellikleri on başlık altında toplamıştır:

- Uzaktan eğitimde öğrencilere eşitlik sağlanarak sorumlulukları artırılmalıdır.
- Mekân ve zaman kısıtlaması olmadan öğrencilere istedikleri şekilde çalışabilme imkanı sunulmalıdır.

- Farklı yöntemler kullanılarak konunun en iyi şekilde öğretilmesi sağlanmalıdır.
- Öğrenciler ders çalışma sürelerini kendileri belirlemeli ve özgür olmalıdırlar.
- Ders ve kurs içerikleri geliştirilerek düzenlenmelidir.
- Öğrenenlere farklı yöntem ve metotlarda eğitim imkânı sunulmalıdır.
- Uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenenlerin başarılı olabilmesi için öğretmenlerin daha fazla zaman ayırması gerekmektedir.
- Öğrenenler arasındaki bireysel farklılıkların ortadan kalkabilmesi için farklı imkânlar sunulmalıdır.
- Kullanılan bütün metotların geliştirilmesi ve eğitim programları ile bütünleşmesi sağlanmalıdır.
- Öğrenci başarısını değerlendiren tüm kriterlerin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

2.2.3 Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi

Uzaktan eğitimin tarihine bakıldığında 1700lü yıllarda başladığı kabul edilir. İlk olarak Boston Gazetesinde 20 Mart 1728’de mektupla “steno” dersleri verileceği ilan edilmiştir (Holmberg, 1995). Daha sonra bir İsveç gazetesinde 1833 yılında “yazılı anlatım” dersi verileceği ilan edilmiştir. Ancak bu iki ilanda da derslerin ayrıntılarından bahsedilmemiştir. Bu derslerin verilip verilmediği belli değildir yani uzaktan eğitimin gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda kesin kanıtlar yoktur. Bu yüzden 1840’ta İngiltere’de Isaac Pitman tarafından ilk uzaktan eğitim uygulamasının başlatıldığı kabul edilmektedir (Mshvidobadze ve Gogoladze, 2012). Pitman mektupla steno dersleri vermeye başlamış; İncil’deki küçük parçaları steno ile yazmayı öğretmiş ve öğrenci başarılarını notla değerlendirmiştir. Charles Toussaint ve Gustav Langenscheidt tarafından Almanya’da 1856 yılında uzaktan eğitim veren bir dil okulu kurulmuştur (Schlosser ve Simonson, 2009). Bu aynı zamanda uzaktan eğitim uygulamalarının ilk kurumsal girişimi sayılmaktadır.

1884 yılında Almanya’da öğrencileri üniversiteye hazırlamak amacıyla “Rustinches Uzaktan Öğretim Okulu” kurulmuştur (Abazaoğlu ve Umurhan, 2015). Hans Hermod tarafından İsveç’te 1898 yılında uzaktan eğitim veren bir lise açılmıştır. Anna Eliot Ticknor tarafından 1873’te “Evde Çalışmayı Destekleme Derneği’nin kurulması ABD’deki uzaktan eğitim uygulamalarının başlangıcı kabul edilmektedir (Bergmann, 2001). ABD’de 1874’te “Illinois Wesleyan” üniversitesinde uzaktan eğitim uygulamalarının olduğu hem lisans hem de yüksek lisans çalışmaları başlamış ve 1910 yılında sona erdirilmiştir (Yalçınkaya, 2006). 1833 yılında New York Ithaca’da “Mektupla Eğitim Üniversitesi” kurulmuş fakat bir süre sonra kapatılmıştır (Antalyalı, 2004). Chicaco Üniversitesi 1892 yılında uzaktan eğitim bölümü açılmıştır (Hızal, 1983). Uzaktan eğitim uygulamalarını ilköğretim ve ortaöğretim basamağında

ilk uygulayan ülkedir Avustralya'dır (Alkan, 1996). 1922 yılında Yeni Zelanda'da "Yeni Zelanda Mektupla Öğretim Okulu" ile başlamış; 1948'de Japonya da ise askerler ve okullara devam edemeyenlere öğretim olanağı sağlamak amacıyla uzaktan eğitim uygulamaları kullanılmaya başlanmıştır (Kırık, 2014). İspanya'da 1972 yılında "Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi" kurulmuştur (Kaya, 1998). Dünyadaki ilk uzaktan eğitim uygulamaları tarihsel sıra ile Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Dünyadaki İlk Uzaktan Eğitim Uygulamaları (Kaya, 2002)

	Ülke	Olay
1728	İsveç	Boston Gazetesinde mektupla steno dersleri verileceği duyuruldu.
1840	İngiltere	Isaac Pitman tarafından İngiltere'de mektupla steno eğitimi vermeye başlandı.
	Almanya	
1856	(Berlin)	Uzaktan eğitim veren kurumsal yapıda bir dil okulu kuruldu.
1870	ABD	Illinois Wesleyan Üniversitesi uzaktan eğitim programı başlattı.
		Anna Eliot Ticknor tarafından "Evde Çalışmayı Destekleme Derneği" kuruldu. Bu dernek
1873	ABD	ABD'deki ilk uzaktan eğitim girişimlerinden biri olarak kabul edilmektedir.
	ABD (New	
1882	York)	William Rainey Harper Chautauqua bir mektupla öğrenim programı başlattı.
	ABD (New	
1883	York)	Mektupla Öğretim Üniversitesi kuruldu.
	Almanya	
1884	(Berlin)	Öğrencileri üniversite sınavına hazırlayan "Rustinehes Uzaktan Öğretim Okulu" açıldı.
		Pennsylvania Devlet Üniversitesi kurumsal yapıda uzaktan eğitim ağını
1886	ABD	kuran ilk üniversite oldu.
1890	ABD	Evde öğrenim kursları "Mektupla Öğrenim Okullarına" dönüştü.
		Pennsylvania'da bir gazete "Madencilik Yöntemleri ve Maden Ocaklarında Ortaya Çıkan
		Kazalara Karşı Alınması Gereken Önlemler" eğitimi vermeye başladı. Wisconsin
1891	ABD	Üniversitesi uzaktan eğitimin yaygınlaştırılması konusunda karar aldı.
1892	ABD	Chicago Üniversitesi'nde uzaktan eğitim bölümü kuruldu.
1910	Avustralya	İlk uzaktan eğitim uygulamaları yükseköğretimde başlatıldı.
1922	Yeni Zelanda	Mektupla Öğrenim Okulu açıldı.
1939	Fransa	Uzaktan Eğitim Merkezi kuruldu.
1939	Rusya	Uzaktan eğitimde halk eğitimi boyutunda uygulamalar başlatıldı.
		Eğitim yasası kapsamında askerlere ve okullara devam edemeyenlere
1948	Japonya	öğretim imkânı sağlamak üzere uzaktan eğitim uygulamaları başlatıldı.
		Uzaktan eğitim öğrencilerinin ders programları, yönetim işleri gibi
		faaliyetlerini takip etmek için "Üniversite Dışı Öğretim Fakültesi"
1949	Avustralya	kuruldu.
1950	Amerika	Askeri amaçlı uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirildi.
1971	İngiltere	İngiltere Açık Üniversitesi kuruldu.

1972	İspanya	Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1974	İngiltere	National College kuruldu.
1974	Almanya	Hagen Açık Öğretim Üniversitesi kuruldu.
1984	Hollanda	Hollanda Açık Üniversitesi ilk öğrencilerini kabul etti. Halka yükseköğretim seviyesinde eğitim için Açık Okul (Open School)
1989	Hindistan	kuruldu.

2.2.4 Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi

Uzaktan eğitime yönelik ilk adımlar Türkiye’de 1927 yılında atılmıştır. Eğitim kurumlarının fiziki eksikleri uzaktan eğitimin gelişim göstermesine destek sağlamıştır.

Milli Eğitim Bakanı, Müsteşar, Milli Talim ve Terbiye Azaları, 11 Maarif Emini ve Umum Müdürü 2 Haziran 1927 tarihinde bir araya gelerek Türkiye’de eğitimin temel problemlerini görüştükları bir toplantı düzenlemişlerdir. Bu toplantıda gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri incelenmiş ve mektupla öğretim yöntemi kullanılarak Türkiye’deki eğitim sorunun çözülebileceği konusunda görüş birliği sağlanmıştır (Arar, 1999: 26).

1928 yılında Latin Alfabesinin kabulünden sonra okuma yazma oranının artırılması için yoğun gayret gösterilmiştir. 1950’li yıllarla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı ve özel kuruluşlar mesleki eğitim ve yabancı dilde uzaktan destekleyerek yatırım oranlarını arttırmışlardır. Böylelikle Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ne bağlı olarak Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde uzaktan eğitim programları başlatılmıştır. Bu programlar ile banka görevlileri mesleki gelişimlerini takip edebilmiş ve 1927’de bahsi geçen uzaktan eğitim fikri geç de olsa hayata geçirilmiştir.

1951 yılında Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM) kurulmuş ve uzaktan eğitim daha çok kullanılmaya başlanmıştır (Papi ve Büyükaslan, 2007: 3).1950’li yılların sonu 1960’lı yılların başında uzaktan eğitim yöntemi olan mektupla eğitimin eğitime sağladığı fayda Milli Eğitim Bakanlığı’nın dikkatini çekmiş; Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı Milli Eğitim Bakanlığı ortaklığında çeşitli teknik konuların mektupla öğretimi konusunda girişimler sağlanmış; bunun sonucunda da İstatistik Yayın Müdürlüğü bünyesinde Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur. Kurulan bu merkez sınırlı ve tek boyutlu eğitim sağlasa da ülkemizin uzaktan eğitime önem vermiş olduğu görülmektedir. Bu merkez; öğrencilere gerçek anlamda eğitim sağlamış ve uzaktan eğitimin kapsama alanını genişletmiştir. Mektupla Öğretim Merkezi’nin başarısı Deneme Yüksek Öğretmen Okulu, Açık Öğretim Fakültesi, Açık Öğretim Lisesi, Açık İlköğretim ve Yayın Yükseköğretim Kurumu’nun (YAYKUR) oluşturulmasına ortam hazırlamıştır (Arar, 1999: 26).

1968 yılında Mektupla Öğretim Merkezi’nin adı Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi olarak değiştirilmiştir. 1982 yılında ise yeni eğitim-öğretim teknolojilerinin oluşmasıyla Radyo

ve Televizyonla Eğitim Merkezi, Bilişim Merkezi olarak hizmet vermiştir (Papi ve Büyükaslan, 2007: 3).

1980'ler Türkiye'de uzaktan eğitim hızla geliştiği bir dönemdir. Teknolojik alt yapı yenilenecek halkın eğitimin ihtiyacını karşılayabilecek bir seviyeye gelmiştir. Uzaktan eğitim modeli üniversitelerde ilk olarak Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'nde başlamıştır. 1982'de İktisat ve İş İdaresi Programları ile Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi resmi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Türkiye'de eğitim veren Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ve Batı Avrupa'da yaşayan Türk vatandaşlarına da diploma almasına olanak sağlamıştır (Çukadar ve Çelik, 2003: 33).

Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi'ne öncelikle 29 bin civarında öğrenci kaydolmuş ve bu sayı giderek artmıştır. 1982-1993 yıllarını arasında açık öğretim fakültesine yönelik ilgi üst seviyeye ulaşmıştır. 11 yılda yaklaşık 200 bin öğretmenin ön lisans ve lisans tamamlamasına olanak sağlanmıştır. Bu da Türkiye'deki eğitimli nüfusun artmasına destek sağlamıştır. Anadolu Üniversitesi'nde uzaktan eğitim bölümlerini artırılarak "Ebelik, Hemşirelik ve Sağlık Teknikerliği", "Tarım ve Veterinerlik" ön lisans programları açılmıştır. Bunun yanında 1987 yılında Sağlık Bakanlığı ile yapılan anlaşma ile "Batı Avrupa" adı verilen bir sağlık projesi oluşturulmuş ve oluşturulan bu proje ile ülkemiz dışında yaşayan Türk vatandaşlarına sağlık alanında eğitimler verilmiştir (Anadolu Üniversitesi, 2014).

12 Eylül 1980 sonrası bankacılıkta bilgisayar tabanlı sistemler kullanılmaya başlanmıştır böylelikle Türkiye'de gelişmiş ülkelerin seviyesini yakalamaya ve onlarla rekabet etmeye çalışılmıştır (Papi ve Büyükaslan, 2007: 3).

1990'lı yıllarda internet ve teknolojileri dikkatleri çekerek, uzaktan eğitim uygulamalarının internet etkisiyle daha kullanılır bir duruma gelmesini sağlamıştır. Türkiye'de internet üzerinden uzaktan eğitim çalışmalarının başlatılması için Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) bünyesinde Enformatik Enstitüsü kurulmuş ve öğrencilerin sertifika ve diploma alarak kendilerini geliştirmeleri amaçlanmıştır. ODTÜ dışındaki Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinden bazı öğretim üyeleri de bu programları takip etmişlerdir. Yürütülen bu programların bazıları öğretim elemanlarıyla yüz yüze gerçekleştirilmiş olsa da programın tamamında uzaktan eğitim yöntemi kullanılmıştır (Çukadar ve Çelik, 2003: 33).

1980'lerdeki Bilişim Merkezi'nin adı Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK) olarak değiştirilmiş ve bu değişimden sonra eğitimli nüfusta hızlı bir artış olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de 1998-99 eğitim öğretim yılında yaklaşık 3 bin kişi diploma sahibi olmuş ve 7 yıl sonra ise bu sayı 146 bine kadar ulaşmıştır. Uzaktan eğitim

Türkiye için temel eğitim yöntemlerinden biri olmuş ve okuma-yazma oranında da artış sağlanmıştır (Papi ve Büyükaslan, 2007: 4). Bunun yanında; 1992-1993 eğitim öğretim yılında Açık öğretim Lisesi kurulmuş ve öğrencilere lisede okuma hakkı sağlanmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde de internet tabanlı uzaktan eğitim programları gerçekleştirilmiş ve internete dayalı MBA (yüksek lisans) programı oluşturulmuştur. Bu programlar Enformatik Milli Komitesi'nin 18.09.2000 tarihli 8. toplantısında kararlaştırılmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi bu hareketiyle Türkiye'de internet tabanlı uzaktan eğitim sistemini resmi olarak başlatan ilk özel üniversite olmasıyla önem kazanmaktadır (Çukadar ve Çelik, 2003: 33).

Sakarya Üniversitesi'nde 2000-2001 eğitim öğretim yılında İnternet Destekli Öğretime geçiş kararı alınmıştır. 1999 yılından itibaren Sakarya Üniversitesi Enformatik Bölümünün gerçekleştirdiği uzaktan eğitim kapsamında farklı programlar açılmıştır. Sakarya Üniversitesi 2000 yılından itibaren Lotus-İtalya'nın eğitmenleri tarafından derslerin verildiği Uzaktan Eğitim Projesi'ni yılında başlatmıştır. Öncelikli olarak 94 öğrenciye ders verilmiş ve üniversitenin bu pilot projesinde başarı sağlanmıştır Çallı, İsmail (2002).

Türkiye'de YÖK tarafından 2002-2003 yıllarında ön lisans programlarının uzaktan öğretim yoluyla verilmesi için bölümlerin açılmasına karar verilmiştir. Bu karar sonrası Sakarya Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi programda yer almıştır. Ayrıca Sakarya Üniversitesi'nde Bilgi Yönetimi ve Bilgisayar Programcılığı ön lisans programları, Anadolu Üniversitesi'nde ise Bilgi Yönetimi Programları da açılmış olup, bahse konu programlar kapsamında önce 500'er kişiyle hizmet verilmiştir (Çallı, 2002: 4-5).

YÖK Uzaktan Eğitim Komisyonu 2005 yılında kurulmuştur. Türkiye'nin ilk 'Uzaktan Eğitim Doktora Programı 2006 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nın altında kurulmuştur. 2009 yılında İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi'nde (AUZEF) uzaktan eğitim programları verilmeye başlandı. 2009 yılında ise Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (ATAUZEM) ve bunu takiben 2010 yılında Atatürk Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi (ATAAOF) kuruldu. Yükseköğretimde 25.02.2011 tarihli mevzuat düzenlemesi ile 44. ve 46. addeler düzenlenerek uzaktan eğitimdeki yasal boşluk giderilmiştir. 2013 yılında Anadolu Üniversitesi 'Akadema', Atatürk Üniversitesi ise 'Atademix' ile Kitleli Açık Çevrimiçi Dersleri başlattı. 2014 yılında Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Uzaktan Eğitim Anabilim Dalına bağlı Türkiye'de ilk defa Uzaktan Eğitim Online Tezsiz Yüksek Lisans Programı'na başlandı. 2015 yılında Açık ve Uzaktan Öğrenme disiplini Üniversitelerarası Kurul tarafından doçentlik alanı olarak kabul edildi. (Bozkurt A,2017)

COVID 19 pandemisine kadar uzaktan eğitim konusunda yapılan çalışmalar ve

uygulama alanları az olsa da pandeminin etkisiyle önemi artmış ve hayatımızın her alanında uygulanması zorunlu bir öğretim yöntemi olmuştur. Pandeminin ülkemizi etkilemesiyle 13 Mart 2020 itibariyle MEB'e bağlı okullarda, yüz yüze eğitime ara verilmiştir ve MEB tarafından 23 Mart 2020 itibariyle de acil uzaktan öğretim faaliyetlerinin yapılacağını duyurulmuştur (MEB, 2020'a). Salgının dünyada ve ülkemizdeki seyrinin olumsuzluğu nedeniyle 2019-2020 eğitim-öğretim yılı acil uzaktan öğretim ile tamamlanmıştır.

2.3 Sınıf

Sınıf öğrencilerin yıllık öğrenim için ayrılan her bir bölüm, çeşitli amaçlarla oluşmuş kümeler, derslik anlamına gelmektedir (Türk Dil Kurumu, [TDK], 2022). Kavram olarak sınıf, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yapıldığı, üyelerinin birbirleriyle ve çevreyle iletişim ve etkileşim halinde olduğu ortak öğrenme sahası olarak ifade edilmektedir. Öğretmenler ve öğrenciler sınıf üyeleri olarak bu ortak yaşam alanında çokça zaman geçirmektedir (Demirtaş, 2005).

Değişik zihinsel ve kişilik özelliklerine sahip öğrencilerin öğrenmek hedefi ile onları yönlendiren bir öğretmen ile bir araya geldikleri ortama sınıf denmektedir (Dağ & Göktürk, 2017).

2.3.1. Sanal Sınıf

Geleneksel öğrenme öğretme ortamlarında okul ve sınıflar bir binadadır. Öğretmenler ile öğrenciler bu binalarda bir araya gelerek eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirirler. Bu, bugün hala en yaygın ve en çok kabul gören eğitim anlayışıdır. Fakat son yıllarda teknolojinin gelişimi, cihazların ve bağlantı teknolojilerinin iyileşmesiyle eğitim dünyasında teknoloji kullanımının ve entegrasyonunun bir seçenek olmaktan çıkarak gereklilik haline geldiğine tanık oluyoruz. Bununla birlikte öğretmen ve öğrencilerin fiziksel olarak bir arada olmadan da eğitim öğretim faaliyetlerini gerçekleştirebildikleri ortamlar oluşmuştur (Apaydın ,2011). Sınıf, yerine göre bazen bir laboratuvar, atölye ve spor salonu vs. ortamı olmaktadır yeni teknolojilerle birlikte farklı ortamlarda bulunan kişilerin eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmek adına uygulamalar kullanılarak sanal ortamlarda bir araya geldikleri yer sanal sınıflardır.

Sanal sınıf bildiğimiz öğretmen eşliğinde yürütülen eğitimin internet üzerinden yürütülmesini sağlayan ortamlardır. Sanal sınıf faaliyetleri uzaktan eğitim sistemleriyle birlikte çalışan internet alt yapılı görüntülü ve sesli internet konferans sınıfları ya da gruplarıdır. Sanal sınıflar da örgün sınıflar gibi benzer imkanlar bulunmaktadır (Von Horn, 1997, s.482). Fakat sanal sınıflarda, örgün eğitimde bulunan fiziki koşulların, duvarların, koridorların bulunmaması, engelli bireylerin de kullanabilmesi, öğrencilerin istedikleri zaman ve istedikleri yerde derse katılabilmelerine olanak sağlaması yönleriyle örgün sınıflardan ayrılmaktadırlar

(Noden ve Moss, 1993, s.166).

2.4 Sınıf Yönetimi

Sınıf yönetimi için birçok tanım ve birçok bakış açısı vardır. Bunlardan bazıları;

Bir öğretmenin sınıfta eğitim öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla görev ve sorumlulukları üstlenerek sınıfı yönetmesi işidir (Alaylıoğlu, Oğuzkan. 1976).

Brophy, J. (1988) göre sınıf ortamını düzenleyerek, kurallar çerçevesinde akademik etkinlikler yaparak öğrenme ortamını oluşturma ve devamlılığını sağlama işleri olarak tanımlanır.

Lemlech'e göre sınıftaki tüm eğitim öğretim faaliyetlerin bir orkestra gibi yönetilmesidir (Baloğlu, 2001).

Boucher 'e göre sınıf yönetimi öğrencilerin oto kontrolünde ve bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmek için yürütülen eğitim çalışmalarının tümüdür. Sınıf yönetimi eğitim ve öğretim sürecinin ilk basamağıdır. İletişimin devam ettiği öğrenen, öğreten, program ve eğitim materyallerinin bir arada olduğu yerde hedef davranışlar kazanılmaya başlanır (Paliç & Keleş, 2011).

Sınıf yönetimi, öğrenme için uygun ortamın sağlanması, öğrencilerin eğitim öğretim becerilerini oluşturmak ve bu yetkinlikleri sürdürmek için gerekli bütün eğitim öğretim faaliyetlerinin yürütülmesi olarak açıklanabilir.

2.4.1 Sınıf Yönetiminin Amacı

Sınıf içinde öğrencilerin güdülenmelerini artırarak güvenli bir ortam kurmak ve öğrencilerin sorumluluk bilinçlerini geliştirerek öğrencilere düzenleme becerisini geliştirmek sınıf yönetiminin en önemli amaçlarıdır (Karip, 2012). Turan' a (2015) göre ise en temel amacı, öğrencilerin öğrenme ortamlarını düzenleyerek onların öğrenmelerini keyifli hale getirmektir. Sınıf yönetimi en basit yolla öğrenmeyi sağlayacak ortamı oluşturarak öğrencilerin aktif katılımıyla öğrenme yeteneklerinin geliştirilmesin amaçlar (Beytekin, 2014).

Sınıf yönetiminin birçok amacı vardır. Öncelikli amaçları uygun öğrenme ortamını sağlayarak, dersin amaçlarıyla bütünleşmiş, öğrencilerin güdülenmesini artıran, dersten keyif almalarını sağlayan, öğrenci davranışlarını geliştirerek öğrencilerin öğretim hedeflerine ulaşmasını sağlamaktır.

2.4.2 Sınıf Yönetiminin Boyutları

Sınıf yönetiminin boyutları hakkında yeterli bilgisi olmayan öğretmenler, gerekli beceri ve donanıma sahip değilse öğrenci davranışlarını yönetebilmeleri ve öğrencileri disipline

edebilmelerinin zordur (Okçu ve Epçaçan,2013).

Sınıf yönetiminin boyutları: fiziksel düzenleme, plan ve program etkinlikleri, zaman yönetimi, ilişki ve etkileşim düzenlemeleri, becerileri geliştirme ve değerlendirme olmak üzere beş boyuttan oluşur. Sınıf yönetiminin gerektirdiği görev ve sorumluluklar, sınıf ortamıyla sınırlı kalmamakta okul içinde ve hatta okul dışında da çeşitli etkenler nedeniyle öğretmenleri oldukça yormaktadır (Arslan, 2017).

Sınıf yönetiminin ilk boyutunu sınıfın fiziksel ortamına ilişkin düzenlemeler oluşturur. Sınıfın genişliği, etkinlikler için ayrılan alanların olması, sınıfın rengi, aldığı ışık miktarı, temizliği, düzeni, sınıf mevcudu, öğrenci oturma planı, eğitsel araçlar ve bunların buldukları yerler gibi özellikler bu boyutta yer bulur (Başar, 2005, 7). Sınıfın fiziki düzeninin olması öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırır, kendilerini daha rahat hissetmelerini sağlar ve derslere olan ilgileri artar. Fiziksel ve psikolojik olarak kendini daha rahat hissettikleri ortamlarda öğrenciler daha etkili öğrenme gerçekleştirirler (Işık, 2004, 12). Eldeki imkanların izin verdiği ölçüde fiziksel etkenlerin daha dikkat çekici ve öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak şekilde güdüleyici bir şekilde düzenlenmelidir (Aydın, 1998, 33).

Sınıf yönetiminin ikinci boyutunda plan ve program etkinlikleri yer alır. Milli eğitimin amaçları esas alınarak, planlanmanın yapılması, kaynakların belirlenmesi, işlerin sürelerinin düzenlenmesi, kullanılacak araç gereçler ve yöntemlerin belirlenmesi, öğrencilerin katılımını sağlanması, öğrencilerdeki gelişimin takibi ve değerlendirmesi gibi etkinlikler bu boyutta yer alır (Başar, 2005, 17). Öğretim etkinliklerinin en verimli şekilde gerçekleşmesini sağlamak için ilk olarak ayrıntılı bir plan yapılmalıdır (Celep, 2002, 111). Plansız yapılan çalışmalarda istenilen sonucu almak pek de mümkün değildir. Öğretmenler tüm eğitim ve öğretim çalışmalarını planlı bir şekilde yürütmelidirler (Yıldırım, 2002, 90).

Sınıf yönetiminin üçüncü boyutunda zamanın etkili kullanımına ilişkin düzenlemeler yer alır. Etkili öğretim, öğrenmeye ayrılan zamanın çokluğu ve o zamanın etkili kullanımı ile alakalıdır. Sınıf içinde ders süresince çeşitli etkinliklerle, sıkıcılığı azaltılarak, öğrenci devamsızlığını azaltarak, öğrencinin zamanının çoğunu okulda-sınıfta geçirmesini sağlamak, öğrencilerin eğitime devam etmelerini sağlamak bu boyutta yer alır (Başar, 2005, 17). Bu anlamda öğretmen ders süresini nasıl kullanacağını hangi etkinlikleri yapacağını, bu etkinliklere ne kadar zaman ayıracağını ders öncesinde planlaması ve bu plan doğrultusunda ders yapması önemlidir. Ders sonrasında da planını ne ölçüde uygulayabildiğini belirlemelidir.

Sınıf yönetiminin dördüncü boyutunda ilişki ve etkileşim düzenlemeleri yer alır. Sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte belirlenmesi, sınıf yaşamının kolaylaştırılması, öğrenci-

öğrenci ve öğrenci-öğretmen ilişkilerinin düzenlenmesi gibi düzenlemeler bir sonraki boyutu da etkiler niteliktedir (Başar, 2005, 7). Sınıf ortamı, öğrenme faaliyetlerinin gerçekleşmesinde önemli bir etkidir. Sınıf içindeki kişiler arası ilişkiler sınıf ortamının havasını belirleyen en önemli faktördür. Sınıf içi ilişkilerdeki yapıyı öğretmenler ne kadar sağlıklı oluşturursa eğitim ve öğretim faaliyetleri daha güçlü bir hal alır ve öğretimin amacına ulaşma derecesi de artar (Celep, 2008, 65). Sınıf yönetimi, ilişki ve etkileşim düzenlemelerinin yapılmasını ve uygulanmasını gerektirir., Öğretim etkinliklerinin düzeyini öğretmenlerin sınıf yönetimindeki iletişim özellikleri de etkilemektedir (Şimşek ve Altınkurt, 2006, 228).

Sınıf yönetiminin beşinci boyutunda davranış düzenlemeleri yer alır. Sınıf ikliminin oluşturulması, istenmeyen davranışların ortaya çıkmadan önce tahmin edilerek daha oluşmadan önlenmesi, sınıf kurallarının oluşturulması ve bu kuralların uygulanması ve sınıftaki yaşanan olumsuz davranışların değiştirilmesi bu boyuttadır (Başar, 2005, 7). İstenmeyen davranışlar kişilerin bakış açısına göre değişebilir. Öğretmenlerin eğitim ve öğretim faaliyetlerini etkileyen, öğrencilerin öğrenmesini engelleyen, rahatsız edici kargaşa oluşturan her türlü tutum ve davranış, istenmeyen davranış olarak adlandırılır (Doyle, 1986, 4, 5; Geiger, 2000, 383; Türnüklü ve Galton, 2001, 291). İstenmeyen davranışlar etkin yönetilmezse olumlu bir eğitim yaşanmaz (Cemaloğlu ve Kayabaşı, 2007, 129; Lewis vd, 2008: 1).

2.5 Sanal Sınıf Yönetim Becerileri ile İlgili Çalışmalar

2.5.1 Yurt İçi Yapılan Çalışmalar

Pandemi dönemi yürütülen acil uzaktan eğitim de öğretmenlerin hazırlıksız başladığı, zamanla, yaparak ve yaşayarak yürüttükleri bir eğitim süreci olmuştur. Söz konusu bu süreç içerisinde uzaktan eğitim uygulamalarının değerlendirilmesine yönelik pek çok çalışma yapılmıştır. Geçmiş yıllarda da uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin farklı çalışmalar (Paydar ve Doğan, 2019; Erfidan, 2019; Öztaş ve Kılıç, 2017; Uzoğlu, 2017; Gürer vd., 2016; Kıralı ve Bülent, 2016; Yorgancı, 2015; Birişçi, 2013; Yılmaz & Aktuğ, 2011.) yapılmışsa da uzaktan eğitim bir yıldan fazla süre bütün eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılan tek eğitim yöntemi olmasından dolayı bu süreçte yapılan çalışmalar daha güncel ve geçerli sonuçlar içerdiği değerlendirilmektedir.

Bu çalışmalardan; Çakır ve Yalçın (2006), “İnternet ve İtranet’e Dayalı Sanal Dersane Sistemi” isimli çalışmada eğitimde alışıldık metodlar dışında teknolojiye dayalı yeni sistemlerin kullanılmasıyla birlikte zamandan ve mekândan bağımsız bir şekilde öğretmen ve öğrencinin etkileşimini sağlayarak eğitimin sağlanabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Apaydın (2011), adlı Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisinde yayınlanan “Sanal Okullar Virtual Schools” isimli makalesinde Türkiye ve dünyadaki sanal okul ve sanal sınıf

çalışmalarını incelemiş; öğretmenin derste öğrencilerin ilgisinin sürekliliğini sağlamak, çalışmalarda başarıyı artırmak için gerekli malzemeleri temin etmek ve öğrencilerin ders içi iletişimini yönetmek ve öğrencilerin derse katılımını sağlamak gibi görevleri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özmen (2005), Eğitimde sanal sınıf uygulaması konusundaki araştırmasında; sanal sınıflarda öğrenci dayanışmasının daha çok olduğu, tartışmalara katılım oranının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öğrenci öğretmen ve öğretmen öğrenci iletişiminin arttığı belirlenmiştir fakat bunun yanında uygulamaların çok zaman kaybına neden olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kaya (2011), “Sanal Sınıf Yönetimi Sürecinde Görev Alacak Öğretim Elemanlarının Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi” isimli doktora tez çalışmasında; öğretim elemanlarının sanal sınıf yönetimi boyutları açısından görüşleri: sanal sınıfların örgün sınıflardan farklı gereksinimleri olduğu şeklindedir. Görüşler genellikle olumlu yönde ve gelecekte Türk Eğitim Sistemine katkı sağlayacağı yönündedir.

Gürsul (2008) tarafından yapılan “Çevrimiçi ve Yüzyüze Problem Tabanlı Öğrenme Yaklaşımlarının öğrencilerin başarısına ve Matematiğe Yönelik Tutumlarına Etkisi” isimli doktora tezi çalışmasında; çevrimiçi ders alan öğrencilerin başarısının yüz yüze ders alan öğrencilerin başarısına göre daha yüksek olduğu fakat anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Yine benzer bir biçimde öğrencilerin matematiğe karşı tutumlarında da anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Diğer çalışmalarda ise; Karakuş vd. (2020) araştırmalarında öğretmenlerin yaşanan ani değişikliklerle uzaktan eğitime uyum sağlayamadıklarını ve eğitim öğretim sürecinin yüz yüze yapıldığında daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Gökbulut (2021) tarafından yapılan çalışmada yükseköğretim öğrencilerinin eğitim algı düzeyi ile mobil öğrenmeye karşı hazır bulunuşlukları arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğunu belirlemiş ve bu ilişkinin; öğrencilerin bilgiye istedikleri yer ve zamanda ulaşabilmelerinden kaynaklandığı sonucuna varmıştır. Kürtüncü ve Kurt (2020) hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmanın sonucunda uygulamalı derslerin hızlandırılmış tekrarının yüz yüze yapılması önerisinde bulunmuşlardır.

Bakioğlu ve Çevik (2020) öğretmen görüşlerine yönelik yaptıkları çalışmada; hazır bulunuşluklarının uzaktan eğitim için yetersiz olduğu yönündedir. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını ve öğrenciler adına tam anlamıyla öğrenmenin sağlanamadığı için gelecek açısından sorunlar olabileceğini düşündükleri yönündedir. Yurtbakan ve Akyıldız (2020) çalışmalarının sonucunda öğretmen öğrenci ve velilerin yüz yüze eğitimin daha etkileşimli olduğu ve daha iyi dönüt alındığı için öğrencilerin yüz yüze eğitimle daha iyi

öğrendiklerini ve eğer tercih etmeleri gerekirse okulda yüz yüze yapılan geleneksel eğitimi tercih edecekleri şeklindedir. Akyol (2020) yaptığı çalışmasının sonucunda öğrencilerin zamanla uzaktan eğitim sürecine daha iyi uyum sağladığı ve süreç için olumlu görüş bildirdikleri şeklindedir. Aksoğan (2020) çalışmasında sosyalleşme yönünden öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde olumsuz etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Özdoğan ve Berkant (2020) çalışmalarına katılanların eğitim ile ilgili dezavantajların olduğu ve bunlardan bazılarının motivasyonun azalması, ölçme ve değerlendirmenin olmaması, teknoloji kaynaklarının yetersizliği, eğitimde fırsat eşitsizliği, etkileşimin sosyalleşmenin azlığı, teknik problemler ve uzaktan eğitim faaliyetlerine hazırlıksız yakalanmak olarak belirtmişlerdir.

Arı ve Kanat (2020) çalışmalarında pandemi döneminde kullanılan uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutamayacağı fakat yine de eğitim adına olumlu bir ilerleme kaydedildiği sonucuna ulaşmıştır.

2.5.2 Yurt Dışı Yapılan Çalışmalar

Bonk (2002), çalışmasında web tabanlı uzaktan eğitim faaliyetlerinin; teknolojik yetersizliklerinin olması, sistemi kullanmayı zor olması, test edilmesinde yaşanan başarısızlıklar, zaman para iş gücü kaybına sebep olması, insanların geleneksel öğretim modeline göre uzaktan eğitimi ikinci planda tutmaları öğrencilerden kaynaklanan çeşitli sorunlar olması sebeplerinden dolayı uzaktan eğitimin sakıncalı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Rovai ve Barnum (2003), Web tabanlı interaktif öğrenimin niteliğini belirlemeye yönelik çalışmanın sonucunda öğrencilerin uzaktan eğitime yatkınlığı, motivasyonları, tecrübeleri eğitimin niteliğini belirlemede önemli unsurlardır. Aynı üniversitede bile programların farklılık gösterebildiği ve buralardan mezun olan öğrencilerin de örgün eğitim programlarından mezun olan öğrenciler gibi nitelikli olabildiği ya da tam tersi onlara göre başarısız olabildiği sonucuna ulaşmıştır. Bunun sebebini de program tasarımı, pedagoji ve teknolojik unsurlar olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Baker (2004) tarafından yapılan “An Investigation Of Relationships Among Instructor Immediacy And Affective And Cognitive Learning In The Online Classroom” isimli araştırmaya göre çevrimiçi sınıflarda öğrencilerin sorunlarının hızlı bir şekilde çözümlenmesi öğrencilere göre bilişsel olarak algılanmıştır. Öğretmenlerin çevrimiçi derslerde destekleyici ve olumlu bir dil kullanması öğrencilerin başarısında olumlu yönde etkili olduğu ve öğrenme ortamı oluşturduğu yönündedir.

Stewart (2008) yaptığı araştırmada yüz yüze sınıf yönetimi için geçerli olan birçok özelliğin uzaktan eğitim modelleri için de geçerli olduğunu belirtmiştir. Uzaktan eğitimde önleyici sınıf yönetimi yaklaşımının kullanılmasını önermiş ve öğretmenlerin önlemsel sınıf

yönetimi stratejilerini kullandıklarında yüz yüze eğitimdeki kadar başarılı olunacağını ileri sürmüştür. Önerdiği modelde; dersin işlenişi ve planı, kullanılan yöntem ve teknikler, önemli olduğu düşünülen kurallar hakkında detaylı açıklamalarda bulunmuştur. Bunun yanında iletişimin sıklığının artırılmasının farklı araçlarla yapılmasının, yöntem ve tekniklerin yenilenmesinin ve zamanında geri bildirim önemli olduğunun belirtmiştir.

Li (2012) tarafından yapılan “Student Misbehaviors and Teacher Techniques in Online Classrooms: Instrument Development and Validation” çalışmaya göre öğrencilerin sayısı, kayıt durumu, çevrimiçi öğrenme deneyimleri, yaşları gibi demografik özelliklere göre kullanım algılarının farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin kullandıkları tekniklere göre istenmeyen davranışların etkilendiği ve az da olsa öğrencilerin öğrenmelerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Burke ve Dempsey (2020) teknolojiye ulaşma alt yapısında yaşanan sorunları uzaktan eğitimdeki olumsuzluklardan biri olduğunu ifade etmiştir. Yine Burke ve Dempsey (2020) öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde tam verim alamama kaygısı yaşadıkları ortaya koymuştur. Uzaktan eğitim sürecinde aileler de çocuklarının eğitimine dahil olarak, yüz yüze eğitime oranla daha çok ilgilendikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Almanthari vd. (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler öğrencilere tam anlamıyla ulaşamadıklarını, buna rağmen öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin düşüncelerinin olumlu olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Cahyadi vd. (2021) öğretmen ve öğrencilerin teknolojiyi kullanma ve bunu derslere yansıtma konusunda yeterliliklerini artırdıkları sonucuna ulaşmışlardır. Aynı sonuçlara Moorhouse ve Kohnke (2021) yaptıkları çalışmada ulaşmıştır. Buna ek olarak öğretmenler edindikleri bu yeterlilikleri güncel hayatta farklı iş ve kariyer imkanı olarak da kullanabileceğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Trust ve Whalen (2020) öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda eğitim almaları gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Chirinda vd. (2021) pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim sürecinde yaşanan olumsuzlukları araştırmış ve e büyük olumsuzluğun teknoloji kullanım yetersizliğinden yaşanan sorunlar olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tartavulea, Albu, Albu, Dieaconescu ve Petre (2020) pandemi ile uzaktan eğitime geçiş ve uzaktan eğitime adapte olma konusunda üniversitelerin ve öğrencilerin daha az sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Yüz yüze eğitimin yanında ek olarak uzaktan eğitimin kullanılabilirliğini düşünmektedirler.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışılan veri grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin toplanmasında uygulanan etik süreç ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetimi hakkında görüşlerini belirlemeye yönelik fenomenolojik ya da başka bir deyişle öznel yaşantı deseninde yapılmış nitel bir çalışmadır. Günbayı (2018) fenomenolojik araştırmayı, bireylerin yaşamış bir olguya ilişkin öznel yaşantılarına odaklanan bir çalışma olarak tanımlamaktadır. Fenomenolojik çalışmanın temel noktası, kişinin deneyimlerine ilişkin algısının özünü ortaya çıkarmasıdır (Creswel, 1998; Patton, 1990). Fenomenolojik çalışma olguya değil, bireyin o olguya ilişkin yaşantısına odaklanarak o olguya yüklediği anlamı betimler. Bu tür çalışmalar, insan yaşantılarındaki bilinçli yapıları araştırmakta ve açığa çıkarmaktadır (Polkinghorne, 1989). Patton (1990)'a göre nitel araştırmalar, küçük grupla çalışmasına rağmen çalışmayı yürütenlere ayrıntılı ve zengin bir veri sunmaktadır. Bu çalışmalarda ulaşılan veriler, genelleme yapmak için değil var olan olguyu ve olguya ilişkin kişinin zihnindekileri ortaya çıkarmak ve yorumlamak için kullanılmaktadır.

Araştırmanın felsefesi ise, sosyal alanda yapılan bu çalışmada, diğerlerinde olduğu gibi, çalışmasının ardında yatan araştırma felsefesi, bakış açısı (paradigma), sayılısı ve yöntem büyük önem taşımaktadır. Bir çalışmanın yönünü teknik ilgi, pratiksel ilgi ve özgürleştirici ilgi belirlemektedir. İlgi bizi felsefeye yönlendirir. Araştırma felsefesi ise araştırmacının yaşadığı dünya hakkında bilgi vermektedir. Araştırmacı idealizmi esas aldığı, voluntarist çerçeveyi benimsediği ve kısaca bilgi anlaşılabilir deyiş insanı temelde tuttuğu için bu çalışmada yorumlayıcı bakış açısını benimsemektedir. Buradan hareketle de çalışmada idealizmi temel alan, başka bir deyişle ancak gerçeği insanın adlandırması durumunda kabul eden Hegelci bakış açısı benimsenecektir.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmaya 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Trabzon ili Ortahisar ilçesinde farklı ortaokullarda görev yapan, çalışmaya katılmaya gönüllü olan, soruları gönüllü olarak cevaplayan 12 matematik öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerin soruları içtenlikle ve rahatça cevaplayabilmeleri için isimleri açıklanmayıp, her birine ayrı bir kodlama yapılarak araştırmacı tarafından saklı tutulmuştur.

Araştırmada nitel araştırmalarda kullanılan amaçlı örneklem ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Amaçlı örneklem ölçüt örnekleme tekniği nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir yöntemdir ve hem zaman hem de maliyet açısından araştırmacıya kolaylık sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Araştırmamda matematik öğretmenleri ile çalışmayı tercih etme sebepim bir matematik öğretmeni olarak onları daha iyi anlayabileceğimi düşünmemdir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen demografik özellik formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırma yapılan konunun başlıkları vardır ve her katılımcıya açık uçlu benzer sorular sorulur (Seggie ve Bayyurt, 2017). İzin veren katılımcılarla yapılan görüşmeler önce dijital ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Sesin kaydedilmesine izin vermeyen katılımcıların ise görüşme esnasında söyledikleri araştırmacı tarafından hiçbir değişiklik yapılmadan yazarak kayıt altına alınmış daha sonra da katılımcıya okutulmuştur. Katılımcı okuduğuna ve değişmeden aynen tutanak altına alındığına dair imza vermiştir. Tüm görüşme tutanakları hiçbir değişiklik yapılmadan yazıya dökülmüştür. Araştırmacı araştırmaya katılanların sorulara dürüst, doğru ve rahat cevaplar vermesi için güven ortamı sağlamak, katılanlara hissettirmek zorundadır (Şimşek ve Yıldırım, 2016).

3.4. Veri Analizi

Fenomenolojik araştırmalar kişinin deneyimlediği olguya ilişkin zihnindekileri açığa çıkarmasınır (Giorgi, 2009). Yani fenomenolojik araştırmalar olguya değil kişinin yaşadıklarına odaklanır. Araştırmacılar da kişinin yaşadıklarından yola çıkarak bilinç altındakileri ortaya çıkarmaya çalışır (Polkinghorne, 1989). Nitel araştırmalarda birçok veri toplama yöntemi kullanılmaktadır. Elde edilen veriler yapılan veri analizleriyle diğer çalışmalarla da teyit edilerek geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilebilir. Verilerin analizi araştırmalara esneklik kazandırır, çeşitlilik ve yaratıcılık katar. Her nitel araştırma kendi içinde yeni özellikler taşır. Bu sebeple veri analizi de araştırmanın veya toplanan verilerin özelliklerinden yola çıkarak yeni yöntemler geliştirmelidir (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 237). Betimsel fenomenoloji çalışmalarında kişilerin bakış açıları anlamaya çalışılır. Kişilerin neyi nasıl yaşadıklarına odaklanılarak, yaşantılar betimlenmeye çalışılır (Patton,1990).

Betimsel fenomenoloji çalışmalarında elde edilen temalandırılır, belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Görüşme yapılan bireylerin görüşlerini yansıtabilmek için doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu analizle elde edilen verilerin sistematik ve net bir biçimde düzenlenip neden sonuç ilişkisinde yorumlanarak okuyucuya sunulması amaçlanır. Araştırmacının yorumuna bağlı olarak ortaya çıkan sonucun ilişkilendirilerek

anlamlandırılması ve ileriye dönük tahminlerde bulunmasını etkiler (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 240).

Betimsel fenomenoloji yöntemli araştırmamızda, açık uçlu problem cümleleri oluşturulup katılımcılarla görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler 10-20 dakika civarında sürmüştür. Katılımcılara cevaplarının ve isimlerinin gizli tutulacağı kodlanarak çalışmada kullanılacağı belirtilerek; katılımcıların daha rahat ve gerçek cevaplar vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Yapılan tüm görüşmeler Word ortamında yazıya dökülmüştür. Elde edilen veriler ilk olarak kodlanmış ve bu kodlar arasındaki temalar belirlenmiştir. Temalar sonucunda elde edilen bulgular araştırmacı tarafından yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlere isimlerinin gizli tutulacağıın beyan edilmesinden dolayı katılımcıların isimleri yerine kodlanalar kullanılmıştır. Araştırma içinde yapılan kodlamalar aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan 1. Kişi A

Araştırmaya katılan 2. Kişi B

Araştırmaya katılan 3. Kişi C

Araştırmaya katılan 4. Kişi D

Araştırmaya katılan 5. Kişi E

Araştırmaya katılan 6. Kişi F

Araştırmaya katılan 7. Kişi G

Araştırmaya katılan 8. Kişi H

Araştırmaya katılan 9. Kişi I

Araştırmaya katılan 10. Kişi J

Araştırmaya katılan 11. Kişi K

Araştırmaya katılan 12. Kişi L

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik nitel bir araştırmada bilimsel bulguların doğruluğunu, güvenirlik ise bilimsel bulguların yinelenebilirliği ile ilgilidir. Bu doğrultuda araştırmanın geçerliği ve güvenirliğini artırmak için aşağıdaki uygulamalar yapılmıştır.

a) Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılık) artırmak için veri toplama yöntemi olarak bireysel görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formu geliştirilirken ilgili alanyazın taraması

sonucunda konu ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. İçerik analizinde ise temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir temanın diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Bunun yanında veri toplandıktan sonra ulaşılan sonuçlar ve yorumlar veri kaynakları ile teyit edilerek katılımcı teyidi de sağlanmıştır. Diğer taraftan da görüşmelerde kaydedilen bilgilerin sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı ve gizliliği konusunda anlaşılması, karşılıklı güvenin sağlanmasında önemli bir etken olacaktır. Böylelikle görüşmelerde toplanan bilgilerin gerçek durumu yansıtması sağlanacaktır. İnanırcılık iç geçerliği sağlamada en önemli faktörlerden biridir çünkü bulguların gerçekliği ortaya çıkarabildiği ölçüde nitelik kazanır (Guba ve Lincoln, 1994).

b) Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabirlik) artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar, ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bu bağlamda; çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreçleri, araştırmanın modeli, verilerin çözümlenmesi ve analitik genelleme yöntemi ile alanyazında yapılmış konu ile ilgili araştırmalarla yapılan mukayeselerle kurama genelleme yapılarak ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır. Ayrıca olayları olguları ve bunların ilişkilerini ortaya koymak adına amaçlı örneklem ölçüt örnekleme tekniği ile gönüllülük esasına dayanarak görüşmeler yapılmıştır.

c) Araştırmanın iç güvenilirliğini (tutarlılık) sağlamak için bulguların tamamı hiç değiştirilmeden yorum yapılmadan verilmiştir. Görüşmede elde edilen veriler ve temaların uygunluğunu teyit etmek için “Kappa Uyum Ölçümü”ne tabi tutulmuştur.

Tablo 3.1. Analitik Puanlama ile Yapılan Puanlamaların Kappa İstatistiğiyle Hesaplanan Güvenirlik Değerleri

	Değer	Standart Hata	t	p
Kappa (κ)	,791	,114	5,138	,000*

* $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı

Kappa istatistiği, uygulayıcılar arasındaki uyumun şansla beklenen uyumdan daha fazla olduğunu gösteren (+1) ile uygulayıcılar arasındaki uyumun şansla beklenen uyumdan daha az olduğunu gösteren (-1) arasında değer alan betimleyici bir istatistik tekniğidir (Bilgen & Doğan, 2017). Uygulayıcılar arasındaki uyumu test etmek için yapılan Kappa istatistiği analiz sonuçları Tablo 3.1’de incelendiğinde, kategorik değişkenlerin her biri için hesaplanan Kappa değerleri istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($p < 0,000$). Yukarıda tabloda yer alan K istatistiği değerinin ($\kappa = ,791$ $p < 0,05$) pozitif ve 0,61 ile 0,80 arasında olması, puanlayıcılar arasındaki tesadüfen çıkabilecek olası uyumdan daha yüksek düzeyde “önemli” uyum olduğuna işaret

etmektedir (Landis & Koach, 1977).

d) Araştırmanın dış güvenilirliğini (teyit edilebilirlik) artırmak için araştırmacının tüm veri toplama araçlarını, ham verilerini, analiz aşamasında yaptığı kodlamaları ve raporu oluşturan algıları, notları, yazıları ve tüm çıkarımları dışardan bir uzman incelemesi sağlanarak teyit edilmesi sağlanmıştır.

3.6. Araştırma Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler

Araştırma gerçekleştirilirken bazı zorluklarla karşılaşılmıştır. Karşılaşılan bu zorluklar aşağıda belirtilmiştir:

- Araştırmaya katılım hususunda kaygı hissedilmesinden dolayı ilk önceleri hedeflenen sayıdan daha az öğretmenle görüşme yapılabildiği görülmüştür.
- Görüşmeler öğretmenlerin yoğun bir tempoda çalışıyor olmalarından dolayı birkaç defa ertelenmek durumunda kalmıştır. Yapılan görüşmelerin tarih ve saatlerinin belirlenmesinde güçlükler çekilmiştir.
- Görüşmeye katılan öğretmenlere her ne kadar açıklanmış olsa da ses kaydına izin vermeyen öğretmenlerin görüşme tutanaklarının tutulması fazladan zaman alması ve ekstra iş yükü getirmesi açısından zorluğa sebep olmuştur.
- Bir matematik öğretmeni olarak araştırmama amaçlı örneklem ölçüt örnekleme tekniği ile matematik öğretmenlerini tercih ettim ve bunun araştırmamdaki bulgularımı etkilemesi olasıdır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde yarı yapılandırılmış görüşme formunun analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgular ve bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

4.1 Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin Plan Program Etkinlikleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin plan program etkinlikleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimindeki Plan Program Etkinliklerine İlişkin Görüşleri

Plan Program Etkinlikleri	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Ders Planları Yapma	✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓
Araç, Gereç ve Materyal Seçimi		✓	✓		✓			✓			✓	
İş ve İşlem Süreçlerini Belirleme	✓			✓					✓		✓	
Yöntem ve Teknik Seçimi						✓		✓			✓	✓
Öğrenci Gelişimlerini İzleme	✓						✓				✓	✓
Öğrenci Özelliklerini Belirleme				✓	✓							✓
Öğrenci Katılımını Düzenleme				✓								✓
Derse Hazırlıklı Girme										✓		✓

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin plan program etkinlikleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.1’de incelendiğinde; ders planları yapma, iş ve işlem süreçlerini belirleme, araç, gereç ve materyal seçimi, yöntem ve teknik seçimi, öğrenci özelliklerini belirleme, öğrenci gelişimlerini izleme, öğrenci katılımını düzenleme, derse hazırlıklı girme olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların görüşlerine göre ders planlarını yapma ilk sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...O yüzden planlamalarımnda daha çok şeye dikkat ettim yani daha fazla bu tarz görsel şeyleri kullanmayı daha önce sınıfta mesela planlama yaparken hangi soruyu çözeceğim onları bir kâğıda yazıp hani yansıtıyorduk şeyden beyaz tahtadan yazıyorduk. Böyle bir şeyi oldu planlamamda böyle bir değişiklik yaptım diyeyim, daha fazla kullandım.” [B1,1]

“...Öğrenciye daha kolay aktardık. Planlı programlı gittik tabii ki de yani yüz yüzenin aynı planını kafamızda tasarladığımızı bir yıl içerisinde onu yine uzaktan eğitimde yaptık. ” [C1,1]

“...planlamamı otuz dakikalık dersler için yapmak durumundaydım. Derslerin başlangıcında da iki dakika gibi bir zamanı öğrencilerin katılımını beklemem gerektiğinden, bir ders saat için yirmi sekiz dakika gibi bir zaman kalmaktaydı.” [D1,1]

“...Planım, program nasıl okuldaki planım programın varsa aynı şekilde plan programıma devam ettim. Deftere yazdırdım çocuklara. Yani aynı normal ders işliyormuş gibi çocuklar sadece ekranın karşısında ekranımı görüyorlardı. Tahtayı görüyorlardı şeklinde söyleyebiliriz.” [H1,1]

“...program ve planlama anlamında yüz yüze ya da online derslerde pek farklılık yoktu benim için. Yıllık plana göre derslerimi yaptım. Konuları anlattım. Konuların yetiştirilmesinde herhangi bir sorun yaşamadım. Tüm konularımı tamamladım.” [G1,1]

Daha sonra ise araç, gereç ve materyal seçimi, iş ve işlem süreçlerini belirleme, yöntem ve teknik seçimi, öğrenci özelliklerini belirleme, öğrenci gelişimlerini izleme, öğrenci katılımını düzenleme, derse hazırlıklı girme olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların bu konulardaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...Şimdi şöyle; mesela ben uzaktan eğitimde daha çok EBA'yı kullandım. Şimdi EBA'nın görsel şeyleri biraz daha fazla; biraz daha çocuğun ilgisini çektiğinden dolayı EBA'yı daha fazla kullandım. Çünkü orada videolar görsel şeyler söz konusu. ” [B1,2]

“...normalde sıkıntı yaşıyordum eğer beşinci sınıf almasaydım. Beşinci sınıfların konuları daha az ve müfredat olarak daha fazla vakit vermiş. Sıkıntı yaşayacağımı düşünürdüm ama yaşamadım. Dersi planlarken ve işlerken hiç sıkıntı yaşamadım. ZOOM üzerinden ders yaparken birkaç pencere açtım. Ve geçişler çok rahat oldu.” [K1,3]

“...uzaktan eğitim dönemindeki sınıf yönetiminin planlamasında yıllık plana tam uyumlu bir şekilde ders işlemeye başladık. Yalnız öğrencinin elindeki materyal eksikliği nedeniyle daha çok biz, plan dahilindeki konuları tahtaya yardımcı kaynaklar yardımıyla, beraber yansıttık. Öğrenci daha çok yansıtma ekran resmi ile birlikte ders işleyişi şeklinde geçti.” [I1,3]

“...sınıf yönetiminin plan ve programı için şöyle söyleyebilirim: Evet EBA'dan kullandık. Eba'yı özellikle ben ödev gönderme sürecinde kullandım. Ders anlatırken çok fazla EBA'dan

faydalanmadım. Ya kendi hazırladığım PDF dosyalarını aktardım çocuklara, onlar üzerinden anlatmaya çalıştım ya da akıllı tahta uygulamalarını kullandık. Bilgisayarımda var olan, bu şekil iletişim kurduk.” [F1,4]

“...anladınız mı diye sordum ses yok bir daha sordum yine ses yok. Ne yaptım? Geçtim o konuyu. Ama eminim ki anlamayanlar da oldu. Planımı ders kitabı ve kaynak kitaba göre yaptım. Konularımı tamamladım ama işte amasını bu yıl görüyoruz.” [A1,5]

“...öğrenciler bazen dersimizin, dersimiz zaten çekinilen bir ders olduğu için öğrenciler bu konuda birazcık çekingen davranıyordu. Anlamadığını sorma noktasında bile çocuklar problem yaşarken, biz bunu Öğretmenler olarak gözlerinden bile anlayabiliyorduk. Ama uzaktan eğitim formatına geçtiğimiz zaman böyle bir durum olmamaya başladı.” [L1,5]

“...ilk olarak online eğitime geçtiğimizde ben köy okulundaydım ve ben de dahil olmak üzere çocuklar da hazırlıksız yakalandık. Neredeyse hiç ders yapamadık diyebilirim. Bu yüzden de çok eksik kaldılar. Ben planlamamı yaparken öncelikle eksikleri kapatmaya odaklı olarak yaptım.” [E1,6]

“...o çocuklarla etkileşimden uzaklaştıkça eğitimin nasıl diyeyim çocuklara kavratılabilmesi açısından da bayağı bir düşüşler olduğunu ben düşünüyorum. Bununla ilgili çeşitli, zaman zaman şeyler; önlemler almaya çalıştık. [L1,7]

“.... Hatta sınıfta işlediğimizden daha hızlı bile ilerlediğimi söyleyebilirim. Sanırım bunun sebebi öğrenci katılımlarının düşük olmasıydı. Bu, konularda hızlı ilerlememizi sağladı.” [D1,7]

“...Veliler ve öğrencilere ders öncesinden o gün ne işleyeceği mi derste ne yapacağımı bildirdim. Katılamayanlar dersin tafisi konusunda sıkıntı yaşamamaları istedim. Katılanlar içinde derste ne yapacaklarını bilerek geldiklerinden daha hazırlıklı olarak geldiler. Ders de daha verimli oldu.” [J1,8]

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin plan program etkinlikleri hakkındaki görüşlerine baktığımızda, katılımcıların büyük çoğunluğunun ders planlarını yapabildikleri, yarıya yakın katılımcının araç gereç ile materyal seçimini planya bildikleri, katılımcıların büyük bir kısmının iş ve işlem süreçlerini belirleme, yöntem ve teknik seçimini yapabilme ile öğrenci özelliklerini belirleme faaliyetlerini tam olarak yapamadıkları belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların en çok öğrenci katılımını düzenleme ve öğrencilerin derse hazırlıklı girmelerini sağlama konularında zorlandıkları belirlenmiştir.

4.2. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin Fiziksel Ortam Düzenlemeleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin fiziksel ortam düzenlemeleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimindeki Fiziksel Ortam Düzenlemelerine İlişkin Görüşleri

Fiziksel Ortam Düzenlemeleri	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Derse Uygun Ortamı	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hazırlama												
Fiziksel Ortamı		✓	✓	✓			✓	✓		✓		✓
Denetleme												
Eğitsel Araçları	✓			✓	✓	✓			✓	✓		
Kullanma												
Kamera Görüntü	✓										✓	✓
Ayarını Kontrol												
Etme												
Gürültülü Ortamı	✓	✓	✓									
Düzenlenme												
Mikrofon Ses	✓				✓							
Ayarını Kontrol												
Etme												

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin fiziksel ortam düzenlemeleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.2’de incelendiğinde; derse uygun ortamı hazırlama, eğitsel araçları kullanma, mikrofon ses ayarını kontrol etme, kamera görüntü ayarını kontrol etme, gürültülü ortamı düzenlenme, fiziksel ortamı denetleme olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların görüşlerine göre derse uygun ortamı hazırlama ilk sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...biz evde üç kişi derslere girdik. Üçümüz de farklı odalardaydık. Bana salonu verdiler hocam. Geniş ve ferah bir ortamda dersimi yaptım. Ben bilgisayar kullanımı konusunda pek iyi değilim hocam. Dersi işlerken zorlandım. Zamanla kendimi bu konuda da geliştirdim ama yüz yüze dersi tercih ederim. Bende küçük çocuk ya da evcil hayvan falan olmadığı için fiziksel ortam düzenlemede hiç sorun olmadı.” [A2,1]

“...benim eşim de öğretmen hocam. Biz aynı anda ders yapmak zorunda olduğumuz için odaları paylaştık. Birimiz salonda birimiz diğer odada ders işledi. Benim odamda masa falan yoktu. Çalışma odası olarak düzenleme yapmak zorunda kaldım.” [E2,1]

“...hızlı hızlı geçeceğim sınıf yönetiminin fiziksel ortam üzerine düzenlemeleri dediğimiz zaman evde evet kendimize ait bilgisayar ondan sonra sıkıntı olmadı. Yalnız benim 1. sınıfa giden bir öğrencim vardı Dolayısıyla o aynı saatlere denk gelmesi beni bayağı bir yordu.” [F2,1]

“...fiziksel ortam düzenlemesine gelince; biz evde üç kişiydik. Üçümüz de hemen hemen aynı anda canlı ders yaptık. Dolayısıyla üçümüze de bir bilgisayar ve aynı anda canlı derse girmemiz sağlayacak bir güçlü internet gerekli oldu. Biz bu şartları sağlayabildik.” [J2,1]

Daha sonra ise eğitsel araçları kullanma, mikrofon ses ayarını kontrol etme, kamera görüntü ayarını kontrol etme, gürültülü ortamı düzenleme, fiziksel ortamı denetleme olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların bu konulardaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...sınıfta yüz yüze ders yapıyor gibi online derse katılımı sağlayamadık. Çok az öğrenci düzenli olarak derslere katıldı. Devam zorunluluğu yoktu. Denetimi de yapmak pek mümkün değildi. Tek yapabildiğimiz veliye aileye ulaşmak oldu. Onlar da takip edebildikleri kadar takip ettiler.” [G2,2]

“...Şimdi öğrencilerin fiziksel ortam şöyle: velilerle konuşarak sadece ben sessiz bir ortamda, evde ses olmaması gerektiğini, bilgisayar başında düzenli oturabilecekleri bir ortam olmalarını ortamda olmalarını en başında söylemiştim onlara. Ona göre ortamda oturdular. Sessiz bir ortamdı. Bilgisayar karşısında rahatça bakabilecekleri, düzgün oturabilecekleri yerleri sağladık.” [H2,2]

“...Ama fiziksel olarak çalıştıkları ortam, dersi dinledikleri ortamın... aslında bir yerde belki de daha iyi de olmuş da olabilir. Çünkü çocukların en rahat ettikleri yerde hani ders dinleme, rahat ortam vardı bunu şöyle bir handikapı da olduğunu düşünüyorum. Dersleri not alarak dinleme artık ortadan kalktı. Yatakta, yatarak ders dinliyorlar uzakta uzaktan eğitimde bunun oto kontrolünü de anne-babalar çok fazla, bir yerden sonra koştular sağlayamadılar.” [L2,2]

“...Hepsinin bilgisayarı, tableti şusu busu olmadı. Onda bir sıkıntılar tabii ki fiziksel bazı çocuklarımız balkonda derse girmek zorunda kaldı. Kalabalık olduğu için kardeşleri rahatsız ediyordu Öyle durumlar oldu. Onları, işte velileri sonradan konuşarak hani çocuğunuza yardımcı olun kardeşi odaya girmesin ders anlatırken gibi o ortamı siz hazırlayın tarzında girişimlerimiz oldu tabii yapabildiğiniz kadarıyla.” [C2,2]

“...ben kendi bilgisayarında ders öncesinde hazırdım. Öğrencilerimin de kullandığımız

kaynak kitabın yanlarında olmasını, çalışma masası üzerinde derslere bağlanmalarını ve mümkünse masa üstü bilgisayar veya laptoptan katılmalarını istemekteydim. Çünkü diğer durumlarda dikkatleri dağılıyordu.” [D2,2]

“...Bazı konularda Mouse ile zorlandığım için ekstra grafik tablet aldım ve onunla dersi daha kolay işledim.” [E2,3]

“...herkesin uzaktan eğitim yapması nedeniyle gerek iletişim, internet konusunda sorunlarımız oldu. Gerekse kullandığımız araç gereç konusunda sorunlarımız oldu. Telefonlar yardımıyla minimize etmeye çalıştık.” [I2,3]

“...Bazı öğrenci bilgisayarla, tabletle, bazı da babasının telefonuyla derse katıldı. Telefonla derse katılanlar ekranı küçük olduğu için göremediler. Takip etmekte zorlandılar. Bazı zorluklar vardı ya ben zorluk yaşamadım kendi adıma.” [J2,3]

“...Evet kameraları açık olanların görüntülerinden dersi dinliyor gibi görünüyordu. Ekranı bakıyordu ama gerçekten takip ediyor mu bilemiyordum.” [K2,4]

“...fiziksel ortam düzenlemelerine gelince okulun, sınıf ortamındaki fiziksel ortam: çocuklar hiç şey olmasa bile okula geldiği zaman okulda, hani belli bir... nasıl diyeyim düzen içerisinde dersleri dinliyorduk. Düzen içerisinde oluyorduk. Ama sınıf ortamı, fiziksel ortamı maalesef uzaktan eğitimde çok fazla da sağlanamadı. Kimisi böyle kamerayı yanlışlıkla açtığı zaman yatakta yatar pozisyonda ders dinler herhalde gördüğümüz olan çocuklar oldu.” [L2,4]

“...şöyle çocukların tabii ki her öğrencinin bulunduğu ortam uzaktan eğitime uygun olmadığından dolayı bazı sıkıntılar oldu. İşte çocukların işte arkadan sesler gelmesi ya da çocuğun kullandığı aletin sesinin çıkmaması tarzında şeyler, dersin işleyişini etkiledi.” [B2,5]

“...Bir gün de bir öğrencim sesini açtı bir soruya cevap verecek arkada bir tartışma sesi geliyor ki onlar babaannem ve annem, her zamanki halleri” dedi. Çocuk o gürültünün arasında dersi takip etmeye çalışıyordu. Bizden ziyade onların ortamı daha önemliydi.” [A2,6]

“...Bazen sesi açtıklarında televizyonun açık olduğunu ya da ortamın kalabalık olduğunu fark ettim. Uyardım ama ne kadar düzeltti bilmiyorum.” [E2,6]

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sanal sınıf yönetimdeki fiziksel ortam düzenlemelerine ilişkin bulgulara baktığımızda katılımcıların neredeyse tamamının derse uygun ortamı hazırlayabildikleri, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun fiziksel ortamı denetleyebildiği ve eğitsel araçları kullandığı görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğunun mikrofon ses ayarını kontrol etme, kamera görüntü ayarını kontrol etme ve gürültülü ortamı düzenleme konularında sıkıntılarla karşılaştığı belirlenmiştir.

4.3. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimindeki Zaman Yönetimine İlişkin Görüşleri

Zaman Yönetimi	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Zamanı Verimli Kullanma	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓
Derse Katılımın Sağlanması	✓	✓			✓	✓			✓	✓		
Doğru Teknoloji Seçimi			✓				✓	✓		✓	✓	✓
Planlama	✓	✓		✓	✓							✓
Yapılacak İş Listesi Oluşturma	✓					✓	✓			✓		
Gereksiz İletişim Kurmamak		✓						✓		✓		
Hedef Belirleme				✓					✓			
Öncelikleri Sıralama	✓										✓	
Önemli İşlere Yoğunlaşmak					✓							✓

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.3'te incelendiğinde; derse katılımın sağlanması, doğru teknoloji seçimi, gereksiz iletişim kurmamak, hedef belirleme, öncelikleri sıralama, önemli işlere yoğunlaşmak, planlama, yapılacak iş listesi oluşturma, zamanı verimli kullanma olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların görüşlerine göre zamanı verimli kullanma ilk sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...dersler otuz dakikaydı ve yüz yüze göre on dakika ciddi bir fark aslında düşününce. Hatta tam otuz dakika bile ders yapamadık. Öğrenciler derse katılana kadar da birkaç dakika

geçiyordu. Ama düzeni yakaladıktan sonra otuz dakikanın gayet yeterli olduğunu düşünüyorum. Online derslerden önce sorsaydı biri “otuz dakika ders nasıl olur?” diye “çok az yetişmez “derdim. Ama şu an yüz yüze de otuz dakika olabilir bence gayet yeterli bir süre.” [A3,1]

“...derslere katıl iyiydi fakat öğrenciler söz alıp cevap vermekten, aktif katılımdan uzak durdular. Süre olarak süre olarak sıkıntı yaşamamamda seçmeli matematik uygulama derslerimiz de katkısı olmuştur.” [D3,1]

“...ders işlenişinde zaman konusunda sıkıntı yaşamadım. İlk başlarda bazen internet kaynaklı sorunlar yaşadım. Ama bu tüm sürece etki etmedi bence. Konuları işlerken yüz yüze derse oranla sanki daha fazla soru çözebildim diye düşünüyorum.” [G3,1]

Daha sonra derse katılımın sağlanması, doğru teknoloji seçimi, gereksiz iletişim kurmamak, hedef belirleme, öncelikleri sıralama, önemli işlere yoğunlaşmak, planlama, yapılacak iş listesi oluşturma cevaplarını vermişlerdir. Katılımcıların bu konulardaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...doğru bir düzene girdi. Çocuklar da artık kolay girmeye başladılar EBA'ya diyebilirim. Ama tabii ki de dolu dolu süremizi geçiremedik bağlantı sorunu, işte el kaldırma falan işte o işler... çok böyle dolu dolu geçirdiğimiz söylenemez. Sıkıntı yaşadık o anlamda.” [C3,2]

“...ilk zamanlar çok teknik sıkıntı yaşadık. Açtık dersi, bağlantı sorun oldu. Düşük tekrar bağlandık gibi sorunlar vardı. Zamanla onlar da kalkınca rahat rahat dersimizi yaptık.” [E3,2]

“...o zaman yoklamayı bile ekran görüntüsü olarak yaptık. Böyle olunca da 40 dakikadan 30 dakikaya düşmüş olan ders saati aslında azaldı gibi görünse de bizi çok etkilemedi.” [J3,3]

“...zaman konusunda hiç zorluk yaşamadım. Yüz yüze ders işlerken, sınıf ortamında zamanımızı minik minik alan bazı işler var. Defter yazmak, ödev kontrolü gibi. Bunlar online eğitimde olmadı. Bilgisayarı açtım dersimi yaptım.” [K3,3]

“...zaman yönetimi ile alakalı söyleyecek olursam: ilk başta zaten başladığımızda ZOOM üzerinden biz ders anlattık. Dersler yarım saattir. Matematik dersi zaten bütün zamanını tam manası ile kullandığımız bir ders ki bazı zamanlarda teneffüsten bile çocukların teneffüsünden bile alıp birkaç dakika olarak derse kattığımız oluyordu. Bu yarım saatlik süre zarfı bize yeterli gelmedi. Ya yeterli geldi aslında şöyle; istediğimiz kadar tekrar yapamadık. İstediklerimiz kadar etkinlikleri belki gerçekleştiremedik. Bu açıdan zamanın çok da fazla yeterli olmadığını söyleyebilirim. Sonradan bir düzeltme oldu ama o yarım saatlik ders matematik dersi için çok fazla yeterli olduğunu söyleyemeyiz.” [L3,4]

“...biz zamanımızı planlarken hep kırk dakika üzerinden yapıyorduk ama sınıfta yoklamanın kontrolü, defterin yazılması ödev kontrolü gibi ders süremizden çalan görevlerimiz var. Bu işler

online derslerde olmadığı için otuz dakikalık sürede hiç sorun yaşamadık.” [E3,4]

“...zaman yönetimi de bir sıkıntı yaşamadık yani biz normalde de hani yüz yüze eğitim yaparken de genelde plan doğrultusunda çalışmalarımızı ayarlarız, bitiririz. Matematik öğretmenlerinde hani bu konuda çok sıkıntı yaşadığımız görülmemiştir. Onda da aynı şekilde düzenli bir şekilde planımı yaptım, program doğrultusunda da ilerledik, ama işte geri dönüş ve orada büyük sıkıntılar yaşandı.” [F3,5]

“...Teknik arızalar yaşamadığımız sürece dolu dolu dersimiz işledik. Bir videodan bir kitaba, kitaptan deftere geçişlerimiz de daha hızlı oldu. Ben ekrandan daha rahat açabildim. Öğrenciler de daha kolay takip ettiler” [J3,5]

“...şu kitap şu sayfayı açın dediğimde bile birkaç kişi mutlaka hangi sayfaydı? burası mıydı? diye sorar hemen açılmaz. Oysa bilgisayar karşısında ben o sayfayı açınca çocuk da daha kolay buldu. Son zamanlarda kaynak açısından da daha fazla kaynağa ulaştığım için daha dolu dolu geçti dersler” [J3,6]

“...sınıf yönetimi konusunda şöyle hocam: ben en başta konuştum çocuklarla online derste mikrofonların kapattırmadım çocuklara. Sadece şunu sağladım: çocuklar söz alacağı zaman parmak kaldırma şeyi vardı o ZOOM üzerinde programında. Bu parmak kaldırma tuşunu kullanarak söz alanlara sırayla söz verdim. Bu şekilde soruları cevapladılar Hani Sessiz ol, dur, sus diye bir şey söylememize gerek kalmadı. Ama mikrofonlara kapattırmadım genelde. Açık durdu. Çocuklar düzgün bir şekilde derslerini dinlemiş oldular.” [H3,6]

“...zaman kullanımı açısından herhangi bir sıkıntı yaşamadım. Daha önce de belirttiğim gibi ilk başta kazanımların yetişmeyeceğini düşünmüş kaygılanmıştım. Fakat böyle olmadığını, yirmi sekiz otuz dakikalık sürelerde okuldaki kırk dakikaya göre daha ilerleyebildiğimi gördüm.” [D3,7]

“...sınıf yönetiminin zaman yönetimi konusunda sorunumuz 30 dakika olması. Evet öğrenci sıkılması açısından öğrenci pek az sıkıldı diyebiliriz. Yalnız kazanım konusunda bu zaman yönetimi yeterli olmadı. Zaman yönetiminin süresinin doğru olmadığını düşünüyorum 30 dakikanın. Yalnız dikkat süresi olarak da 30 dakikadan fazla olması da öğrenci için bir dezavantaj olacaktı. Tahminim bu planlanarak hazırlanmış bir durumdu. 30 dakikayı normal buldum. Ama sonuca baktığımızda kazanımı çok tartışılır.” [I3,7]

“...ders işlerken öğrenciler arasında gezer ve defterlerine bakarım. Böylelikle ne kadar anlaşıldı ne kadar yapıldı kontrol edebilirim. Ama online derslerde bunu yapamadım. Tekrar etmem gerektiğini hissettiğim anda tekrar ettim fakat eksik kaldı mı bilemiyorum. Hal böyle olunca da sınıf

ortamında zamanımı alan birçok şey online derslerde olmadığından zaman konusunda çok rahattım. Hiç sorun yaşamadım.” [K3,8]

“...Konular açısından bir problem olmadı. Ama işte Öğrencilerin tamamının sınıfa girmedikten dolayı tekrarlar yapmak zorunda kaldık. Üç beş öğrenci bazı günlerde derslere girdiğinden dolayı diğer öğrencileri de hani daha sonraki konulara katmak için öyle bir dezavantaj olduğunu söyleyebiliriz.” [B3,9]

“...Zaten bir öğrencinin dikkatini vererek yirmi dakika takip edebiliyormuş. Planlarken dersi, görselleri, videoları, etkinlikleri önceden hazırlayınca ders esnasında geçişler de çok kolay oldu.” [E3,9]

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sanal sınıf yönetimdeki zaman yönetimine ilişkin bulgulara baktığımızda katılımcıların büyük bir çoğunluğunun zamanı verimli kullandığı, katılımcıların yarısının da derse katılımı sağlayabildiği ve doğru teknoloji seçimini yapabildiği, katılımcıların bir kısmının planlama yapabildiği ve yapılacak iş listesini oluşturabildiği belirlenmiştir. Ayrıca katılımcıların büyük bir çoğunluğunun hedef belirleme, öncelikleri sıralama ve önemli işlere yoğunlaşma konularında zorlandıkları görülmektedir.

4.4. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin İlişki Düzenlemeleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin ilişki düzenlemeleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimdeki İlişki Düzenlemelerine İlişkin Görüşleri

İlişki	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Düzenlemeleri												
Kuralları Sınıfça	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	
Belirleme												
Sade ve Anlaşılır	✓		✓	✓			✓		✓		✓	✓
Bir Dil Kullanma												
Olumlu Dil			✓	✓	✓	✓	✓			✓		✓
Kullanma												

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin ilişki düzenlemeleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.4’te incelendiğinde; kuralları sınıfça belirleme, sade ve anlaşılır bir dil kullanma, olumlu dil kullanma olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların

görüşlerine göre kuralları sınıfça belirleme ilk sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...kamera ve mikrofonlar kapalı olacaktı. Kimse izin almadan konuşmayacaktı. Konuşmak isteyen parmak kaldırma butonuna basıyordu. Kendi aralarında mesajlaşmayacaklardı. İlkokul öğretmenlerinden duydum bazı öğretmen arkadaşlar tüm öğrencilerin kamerasının açık olmasını zorunlu tutmuşlar, masasında oturacak defter ve kitapları önlerinde olacak diye.” [A4,1]

“...ders esnasında mikrofon ve kameraların kapalı olması, herkesin kendi isim, sınıf ve numarasını kullanarak derse katılmalarını aksini yapanların bekleme odasında kalması hatta dersten çıkartılması gibi kurallarım vardı. Dersi sabote etme gibi bir davranış ile bir kez karşılaştım. Ders esnasında o öğrenciyi net bir şekilde uyardım.” [D4,1]

“...ilk anda herkes aynı anda konuşmaya çalıştı. Kendi aralarında da konuşmaya çalıştılar. Önce sesi mikrofonu kapattık. Söz alan mikrofonunu açarak konuştu. Kamera açmayı zorunlu tutmadık bu da onları kontrol edemememizi sağladı. Ben ders esnasında onların ekrana yazı yazmasını kapatmıştım. Sonra izin verdiklerim ekrana yazarak derse katılınca tahtaya kalkmış gibi mutlu oluyorlardı. Sanki dikkatlerini biraz daha derse alabildim. Böylelikle sırf ekrana yazı yazmak için bile dersi dinleyen vardı aralarında.” [E4,1]

“...ilişki düzenlemeleri ve kurallar: Yüz yüze de geçerli olan birçok Kural online ders için de geçerliydi. Söz almadan konuşmalar, birisi anlatıyorken dinlemek gibi birçok Kural aynen online eğitimde de devam ediyordu. Zamanla yaşayarak bazı yeni kurallar oluşturduk ve bu kuralları oluştururken öğrencilerle birlikte karar verdik. Birlikte karar verdiğimiz için de çocukların bu kurallara uyması daha kolay oldu.” [J4,1]

“...Kurallarımız içinde parmak kaldırma şeyini kullandık. Hepsini sesini mesela ben kesiyordum. Parmağı olanın sesini açıp, onunla iletişime geçiyordum. Mesela burada şey, ortamı sesi kestiğimizde mesela sınıftaki hırğür ortamı mesela olmadı. O yönden mesela bir avantaj oldu bize. Diğer türlü hani diğerinin sözüne karışıyordu sınıf ortamında veya gülüyordu filan o tarz şeylerden mesela uzaklaştık. O yönden bir artısı olduğunu söyleyebilirim.” [B4,1]

Daha sonra sade ve anlaşılır bir dil kullanma, olumlu dil kullanma olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların bu konulardaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...şöyle bir şey kurallar konusunda; şöyle yaptık: biz kesinlikle öğrenci kendi ismi ile sisteme giriş yapacak. Onun dışında asla isim değiştirmek ya da ya da işte başkasına müdahale etmek bunlara müsaade etmedik. Dediğim gibi mecburen hani şey biz arkadaşlar da aynı şekilde yani kontrolleri biz yaptık.” [F4,2]

“...ilişki düzenlemesi yani kurallar konusuna gelince: kurallarda daha çok mikrofon kapalı oldu. Söz verdiğimiz öğrenci, el kaldıran öğrenci konuştu. Bu anlamda bir sorun yaşamadık. Tabii sınıfların uzaktan eğitimdeki sınıfların kalabalık olmaması da bizim için bir avantajdı.” [I4,2]

“...kurallar konusunda hiç problem yaşamadım. Ama ilişkiler ve etkileşim anlamında çok keyifli değildi. Her öğrenciye ulaşmak mümkün olmadı. Derse katılan böyle çok istekli öğrenci de vardı ama çok azdı. Bazen istemeyen öğrencileri de derse katmak için çabaladım ama istemedikleri için pek mümkün olmadı.” [G4,2]

“...kurallar koyduk tabii online de olsa karmaşıklık olmaması için gerekiyordu. Derse zamanında girme çok geç giren bekleme odasından derse alınmadı mesela, her öğrenci okul numarası ve ismi ile derse katılacaktı bir başka kuralımız. Çünkü değişik isimler koyarak birbirlerinin dikkatini çekip dersi kaynatmaya çalışıyorlardı. Emojiler yasaktı dikkatleri dağılıyordu çünkü. Yüzlerine değişik filtreler de yapmak yasaktı. Sorulara atı verip not vereceğim demiştim ve bunun için genellikle hepsine söz hakkı vermeye çalıştım. Sırayla söz hakkı veriyordum. Ama bazen sabırsızlanıyorlardı ve derse katılmak istiyorlardı her soruda. Onun için Chat’ten sadece bana yazabiliyorlardı. Doğru yapan herkes artı alıyordu. Bu daha keyifli geliyordu onlara. Aynı anda aynı soruyu keyifle çözüyorlardı.” [K4,2]

“...kurallara tabii ki aynı şekilde uymalarını sağlamaya çalıştık. Yani sonuçta herkes bir anda konuşmadı. İşte el kaldırma işlerine dikkat ettik. Ondan sonra dersteyken farklı işte tabletini ya da telefonunu açıp oyun oynayanlar olabiliyordu. Onları anlaşıyordu seslerden falan gibi onların yapılmaması gerektiği konusunda ikazlar edildi.” [C4,3]

“...kurallar: dersle ilgili kuralların uygulanışı biraz daha şöyle; bazı olumlu yönleri de olmadı değil mesela sınıfın sessizliğini sağlama noktasında tek tuşa bakıyordu. Tek tuşa basıp, herkesin sesini kesip; sadece öğretmenin sesini duyurabiliyorduk. Ama bunun şöyle bir handikabı oldu; çocukları konuşturma noktasında yani kurallardan ziyade çocukları konuşturma noktasında biraz problemler yaşadık. Kimisi çekindi. Kimi çocuk mesela telefonla bir bir büyüğü ile bile normalde yüz yüze olduğu zaman konuşabildiği biriyle telefonla olduğu zaman çekinebiliyor.” [L4,3]

“...online da ise çocuklar cevapları bana uygulamadan mesaj atarak gönderdiler doğruyanlış dikkat et gibi uyarılarımla dersi devamlı olarak takip etmelerini sağladım. En farklı uygulama bu oldu öğrencinin çok hoşuma gitti diyebilirim.” [J4,3]

“...çocuklar da çok yeni bir şeyle Karşı karşıya kaldı. İster istemez izin alma, ondan sonra izinsiz konuşma, başkasına ne yaptığı şeye müdahale etme... Bunlar çokça oluyordu. Baş edemeyince bütün izinleri öğretmen kendi lehine aldı. Ve bununla yönetimi hallettik.” [F4,3]

“...Söz alan mikrofonunu açarak konuştu. Kamera açmayı zorunlu tutmadık bu da onları kontrol edemememizi sağladı. Ben ders esnasında onların ekrana yazı yazmasını kapatmıştım. Sonra izin verdiklerim ekrana yazarak derse katılınca tahtaya kalkmış gibi mutlu oluyorlardı. Sanki dikkatlerini biraz daha derse alabildim. Böylelikle sırf ekrana yazı yazmak için bile dersi dinleyen vardı aralarında.” [E4,3]

“...Ders esnasında da söz almak isteyen öğrenci parmak kaldırma butonuna basan öğrencilere söz verdim. Böylelikle izinsiz konuşmaların olmasını engellemiş oldum.” [D4,3]

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sanal sınıf yönetimdeki ilişki düzenlemelerine ilişkin bulgulara baktığımızda katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kuralları sınıf olarak belirlediği görülmektedir. Bunun yanında katılımcıların yarısından fazlasının ise olumlu, sade ve anlaşılır bir dil kullanabildiği belirlenmiştir.

4.5. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetiminin Davranış Düzenlemeleri Hakkındaki Görüşlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin davranış düzenlemeleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5. Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Sanal Sınıf Yönetimdeki Davranış Düzenlemelerine İlişkin Görüşleri

Davranış	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Düzenlemeleri												
Sorunları Önceden	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Tahmin Etme												
Yapıcı Dönüt	✓	✓		✓	✓		✓			✓		✓
Vermek												
İstenilen Davranışı	✓			✓						✓		
Elde Etme												
Olumlu Bir								✓		✓	✓	
Atmosfer												
Oluşturma												
Sınıf Kurallarına				✓		✓						
Uyulmasını												
Sağlama												
Olumlu Dil						✓						✓
Kullanmak												

Öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin davranış düzenlemeleri hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.5'te incelendiğinde; istenilen davranışı elde etme, olumlu bir atmosfer oluşturma, sorunları önceden tahmin etme, sınıf kurallarına uyulmasını sağlama, olumlu dil kullanmak, yapıcı dönüt vermek olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların görüşlerine göre sorunları önceden tahmin etmek ilk sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...anladık ki online eğitimle birlikte çocuklar teknoloji bağımlısı olmuşlar. Aile diyor ki hocam “dersleri var ödevleri var diye verdik izinleri ve sınırlama yapamadık. Ama şu an da günlük 3-4 saatlerini telefon ve tabletle geçiriyor, bıraktıramıyoruz” diyorlar. En iyi öğrenciden en vasat öğrenciye kadar hepsinde var bu durum.” [A5,1]

“...sınıf davranış düzenlemeleri: davranış düzenlemeler için ne diyorduk? (Çocukların davranışlarındaki değişimler yani matematik anlamındaki davranış düzenlemelerinin ne kadar geliştirildiğini bir nevi değerlendirme gibi) matematik anlamındaki davranış düzenlemelerinde uzaktan eğitimin hiçbir ekstra bir iyileşme gördüm diyemem. Bence tam tersi oldu. Yüz yüze gibi kesinlikle olmadı. Ben olumlu bir şey diyemeyeceğim bu anlamda. Ekstra bir şey gelişmedi. Ne oldu? Bizim açımızdan güzel bir şey oldu. Matematik öğretmenleri ekstra işte teknolojik şeyleri daha fazla öğrenmek durumunda kaldık. Gerçekten, benim hani hoşuma da gitti. Eksikliğimi gördüm. Kendimi geliştirmem açısından o anlamda kendimi geliştirmem açısından bir şeyler gördüm. Ama öğrenci açısından da aman aman böyle uzaktan eğitimin çok da verimli olduğunu, matematik adına söyleyemeyeceğiz. Yüz yüze tabii ki tercihimiz. Hocam hızlı geçtim kusura bakma ama belki biraz da düşünsek farklı bir şeyler söyle artık ama...” [C5,1]

“...bu süreçte başarılı öğrenciler derse düzenli katıldılar. Derslerde aktiflerdi. Ama bu tarz öğrencinin sayısı çok azdı. Başarılı öğrencilerin başarı düzeyinde bir düşüş olmadı. Ama orta seviyedeki öğrencilerin başarısında düşüşler oldu. Sınav yapmadık, ödev takibini de tam anlamıyla yapamadık. Böyle olunca da öğrencilerin neyi yapıp yapamadığı hakkında düzgün bir değerlendirme yapamadık. Özellikle de derse katılmayan, aktif olmayan öğrenciler hakkında.” [G5,1]

“...değerlendirecek olursak değerlendirme kısmına gelince şöyle bir durum var acaba verdiklerimizin tam karşılığını alabildik mi? Daha doğrusu, öğrenci bizden istediğini alabildi mi? Bu çok tartışılır bir durum. Matematik eğitiminin kesinlikle yüz yüze yapılması, hatta 40 dakikalık ders süresi içerisinde öğretmenin 10 dakika konuşması, öğrencinin 30 dakika konuşması gibi bir durum söz konusu olmalı. Bu mümkün olmadı. Bu anlamda uzaktan eğitimi matematik eğitimi konusunda doğru bulmuyorum davranış düzenlemeleri de bu anlamda tabii ki de istenildiği gibi

olmadı diyebilirim.” [I5,1]

“...davranış düzenlemeleri ondan biraz bahsettik aslında davranış düzenlemeleri çocuklarda istediğiniz davranışları geliştirmek için yanında fiziki olarak bulunmamız ne kadar önemli ne kadar hayati bir öneme sahip olduğunu biz bu uzaktan eğitimde gördük. Çocuklarda söyleyerek sadece bir şeyleri başaramayacağımızı anladık.” [L5,1]

Daha sonra istenilen davranışı elde etme, olumlu bir atmosfer oluşturma, sınıf kurallarına uyulmasını sağlama, olumlu dil kullanmak, yapıcı dönüt vermek olarak cevap vermişlerdir. Katılımcıların bu konulardaki görüşleri aşağıda verilmiştir:

“...Ama teknolojiyi biz de çok fazla kullanmadığımızı gördüm. Aslında teknolojiyi de eğer birebir öyle hani EBA'daki, mesela vermiş olduğun ödevleri normalde kontrol edebiliyorsun. EBA da böyle bir sistem geliştirmiş. Bunlardan çok uzak olduğumuzu gördüm. Halbuki bu tarz şeyleri normal birebir yüz yüze eğitimde de kullanabileceğimizi gördüm. Öyle bir avantaj oldu bana bunun farkına varmamı sağladı öyle söyleyebilirim.” [B5,2]

“...birçok sözel ders online eğitimle verilebilir fakat matematik dersi online eğitime pek uygun değildi. Yazmak, çizmek çok zordu. Hadi diyelim ki biz yazdık gösterdik ama öğrenci bunu tam anlamadı. Denetleme ve değerlendirme imkânımız yoktu. Birkaç ödev ile değerlendirmeye çalıştık. Ama o da yetersizdi. Tekrarı tam yapmadılar alıştırmaya çözmediler. Videodan izler gibi dersi izlediler. Ama öyle olmuyor ki video izleyerek öğrenilmez bizim dersimiz. Özellikle 5, 6 ve 7'lerin kaybı çok fazlaydı. Kurslar açılırken sanki hiç pandemi yaşanmamış gibi sadece 8lere kurs açıldı. Düzenleme yapılabilirdi eksiklere yönelik.” [E5,2]

“...Ben bir iki ödev verdim. Bir bakayım dedim ne anladılar, nasıllar? Aman Allah'ım gelen ödevlerden bazılarında hiçbir şey anlamadıklarını gördüm. Değerlendirme de yapamadık. Ancak şimdi yüz yüze derslerde yapıyoruz değerlendirmeyi. Hiç pandemi yaşamamış gibi kaldığımız yerden devam ediyoruz. Ve şu an hem eksikleri kapatmaya hem de konularımızı yetiştirmeye çalışıyoruz.” [A5,3]

“...canlı derslere katılanların belli olması ayrıca dersin kaydediliyor olması da öğrencilerin kendilerine çeki düzen vermesini sağladı. Canlı derslere ilk başlarda herkesin katılmasını sağlamaya çalıştım fakat olmadı. Sadece istekli olanlar ile derse devam ettim. Diğerlerini zorlamadım.” [D5,3]

“...Uzaktan eğitimde ben bazen dikkatini çekebilmek için eğlenceli kısa oyunlar oynattım. Bazen akıl yürütme, bilmece, tahmin gibi sorular sordum. Ha ben belki birkaç kişiyi daha derse katmış oldum diyebilirim.” [J5,3]

“...sınıf yönetimi davranış düzenlemeleri: Yani dediğim gibi hocam davranış düzenlemeleri ile ilgili bir problem ben şahsen yaşamadım. Çünkü; bilgisayar karşısında çocuklar birbirlerini görmüyorlardı. Dolayısıyla hani ne yaptıklarını görmedikleri için sadece bana odaklandılar ekran karşısında. Yani düzenli derse katılan, derse ilgisi olan çocuklarda herhangi bir davranış problemi yaşanmadı.” [H5,4]

“...beşinci sınıfın sonunda ders ve davranış anlamında kafamda bir değerlendirme oluşmuştu. Kim ilgili, kim anladı belirleyebildiğimi düşünüyordum. Fakat altıncı sınıfa geldiğimizde yüz yüze eğitimle birlikte yanıldığımı düşündüğüm öğrenciler olduğunu fark ettim. Mesela online derslerime pek katılmayan, söz almayan bazı öğrencilerin aslında çekingen olduklarını gördüm.” [K5,4]

“...yani evde hani bunu takip eden bir veli varsa orda öğrencide çok fazla bir şey olmadı. Gerileme olmadı. Ama sadece böyle ekrana bakarak, ondan sonra ya zaman geçirdiler bir kısmı sadece yoklama alınıyor.” [F5,5]

“...Yani sırf işte öğretmen var, o yüzden bana sözlü notumu yüksek verecek diye derslere katıldı. Ama orada “yavrum orada mısın?” yok. İsmi yazıyor, sesleniyorsun, cevap yok yani bazen “yavrum biriniz cevap verin” dediğimi, söylediğimi çünkü ben çok sık hatırlıyorum. Orada mısınız? çünkü bizim öğrencilerimiz 15 kişi yarısı derse katılıyor.” [F5,6]

“...Ötesine geçemiyorsunuz. Bu anlamda davranış değişikliği olumlu davranış değişikliklerini yaşatmak için uzaktan eğitim çok iyi bir durum değildi. İyi bir yöntem değildi. Ama pandemi döneminde mecbur kaldığımız için, hiç yoktan iyidir dediğimiz için öyle bir duruma geçtik.” [L5,6]

Öğretmenlerin uzaktan eğitim sanal sınıf yönetimdeki davranış düzenlemelerine ilişkin bulgulara baktığımızda katılımcıların büyük bir çoğunluğunun sorunları önceden tahmin edebildiği, katılımcıların yarısından fazlasının yapıcı dönüt verebildiği, katılımcıların bir kısmının olumlu bir atmosfer oluşturarak istenilen davranışı elde edebildiği görülmektedir. Bunun yanında katılımcıların çok azının da sınıf kurallarını uygulayabildiği ve olumlu dil kullanabildiği belirlenmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma ile ortaokul matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde sınıf yönetim biçimlerinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında farklı okullarda görev yapan matematik öğretmenleri ile yapılan görüşmelerde sınıf yönetiminin plan program etkinlikleri, fiziksel ortam düzenlemeleri, zaman yönetimi, ilişki düzenlemeleri ve davranış düzenlemeleri hakkındaki görüşleri alınmıştır. Bu amaç doğrultusunda matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sınıf yönetim biçimlerinin belirlenmesi varsa eksikliklerin geliştirilmesi ve bu bağlamda başka öğretmenlere de örnek oluşturulmaya çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlar başlıklar halinde tartışılacaktır.

Birinci temamız olan öğretmenlerin uzaktan eğitim sanal sınıf yönetimi plan program etkinliklerine ilişkin alt temalar “ders planları yapma”, “iş ve işlem süreçlerini belirleme”, “araç, gereç ve materyal seçimi”, “yöntem ve teknik seçimi”, “öğrenci özelliklerini belirleme”, “öğrenci gelişimlerini izleme”, “öğrenci katılımını düzenleme”, “derse hazırlıklı girme”dir. Bu alt temalardan ders planını yapma ilk sırada yer alır. Plan yapmayı araç gereç materyal seçimi, iş ve işlem süreçlerini belirleme ve yöntem teknik seçimi takip etmektedir. Öğrenci katılımını düzenleme ve öğrencilerin derse hazırlıklı girmelerini sağlama son sıralarda yer alır.

Sınıf eğitim öğretim etkinliklerinin üretim merkezidir. Öğrencilerde kendi yaşantıları yoluyla kalıcı izli davranış değişiklikleri yaratmak eğitimin amacıdır. Bu amaç doğrultusunda yapılan tüm çalışmalarda planlama süreci çok önemlidir. Planlama süreci; ne, ne zaman, kim tarafından, nasıl, neden, ne kadar sürede sorularına cevap veren bir çalışmadır (Can, 2005). Planlama ile önceden belirlenmiş niteliklerin öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Öğrencilere neyin, ne zaman, nasıl, hangi etkinliklerle kazandırılacağı, hangi kazanımların kazandırılacağı ve bu kazanımların nasıl değerlendirileceği belirlenir (Tan, 2011, 2014; Komisyon,2010). Her öğretmen eğitim öğretim dönemi başlamadan önce, o yıl yapacaklarını planlar. Yapılan planlama okulun amaçlarına ve Milli Eğitim Sisteminin amaçlarına uygun olmalıdır. Yapılan tüm tasarımlar eğitim öğretim programlarının hayata geçirilmesini sağlamalıdır.

Planlama hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme öğelerinden oluşan bir bütündür. Hedef, kazanımlardır niçin öğretileceğini belirler. İçerik; öğretilecek konuların neler olduğunu belirler. Eğitim durumları nasıl öğretileceği konusunda açıklama sağlar. Değerlendirme ise sonuç hakkında bilgi verir. Kazanımların ne kadar öğretildiğini belirler (Tan, 2011, 2014; Komisyon,2010).

Öğretmenler ünitelendirilmiş yıllık plan ve ders planı olmak üzere iki çeşit plan yaparlar

(MEB Tebliğler Dergisi, 2003/2551, md.10). Aslında yıllık, aylık, haftalık ve günlük plan olarak aşamalı planlamalar yapılırsa daha sistemli ve düzenli olur. Herhangi bir aksaklık yaşandığında da müdahale etmek daha kolay olacaktır. Ders planlaması yapılırken iş ve işlem süreçlerini belirlemek önemlidir. Araç-gereç ve materyallerin seçimi yapılmalı, kullanılacak yöntem ve teknikler belirlenmelidir. Bu öğretmenlerin planının etkili olması, istendik davranışların kazandırılması ve zamanın verimliliği açısından gereklidir. Öğretmenler ünitelendirilmiş yıllık planları yaparken aynı sınıf düzeyindeki tüm öğrenciler için tek bir plan yaparken, ders planında sınıflar arası farklılıklar dikkate alınmalıdır. Aynı konu farklı sınıflarda; farklı örnekler ve farklı yöntem teknikler kullanılarak uygulanabilir. Öğrenci özelliklerine göre farklı planlamalar yapılması daha etkili olacaktır. Bazı sınıflarda özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için planlama; M.E.B. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne uygun olarak Bireysel Eğitim Programları (BEP) Geliştirme birimince belirlenen esaslara göre özel olarak ayrı yapılır (MEB Tebliğler Dergisi, Değişik: 2005/2575, md.13).

Yapılan tüm planlamalar öğrencilerin dikkatini derse çekerek aktif katılımlarını sağlayacak şekilde olmalıdır. Planlama ile uygulamalar kazanımların ne kadar öğretildiği belirlenmelidir (Korkmaz, 2009).

Ders öncesinde planlama üzerine ne kadar çok harcanırsa ne kadar ayrıntılı olursa ders de o kadar zaman kazanılır. Her ayrıntı düşünülmüş olacağı için de daha az aksaklık yaşanacaktır.

Yapılan çalışmalara bakıldığında öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin plan program sürecinde dijital içerik üretmekte zorluklar yaşadığını göstermektedir (Mohan vd., 2020). Yüz yüze eğitimde kullanılan kaynakların sanal sınıflarda kullanmanın kolay olmadığını ve yeni kaynakların hazırlanmasının gerekli olduğunu belirtmektedir (Kear vd.,2012). Uzaktan eğitim döneminde kullanılan araç ve gereçlerin daha önceden sıklıkla kullanılan araç gereçler olmadığı için etkinliğinin artması için denenmiş olması daha etkili olacaktır. Öğretmenlerin hazırlıksız yakalandıkları uzaktan eğitim sürecinde planlama etkinliklerini yaparken etkili içerikler hazırlamaları ve hazır içeriklere ulaşmakta ilk etapta zorluk yaşamışlardır. Etkili bir uzaktan eğitim sanal sınıf derslerinin tasarlanması ve uygulanmasında etkileşim, katılım ve işbirliği ile desteklenmesi çok önemlidir (Clark ve Kwinn, 2007; Ward,Peters ve Shelley, 2010). Bu araştırma sonuçları ile benzer bir şekilde öğrencilerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf derslerine karşı ilgi, alaka, motivasyon ve derse katılım düzeyleri düştüğü görülmektedir (Mohan vd., 2020; Yılmaz vd., 2020). Öğretmen ve öğrencilerin sanal sınıflarla oluşturdukları öğrenme ortamlarında katılım, etkileşim ve işbirliği için çeşitli uygulamaları kullanmaları önemli bir rol oynamaktadır (Clark ve Kwinn, 2007; Kear vd., 2012). Çalışmanın sonucunda da buna paralel olarak ses,görüntü paylaşma,

sohbet vb. gibi uygulamaların öğrenme etkinliklerinde sanal sınıflarda kullanılmasının olumlu katkılar sağladığı belirlenmiştir. Bunun yanında yine bu çalışmadaki sonuçlarla benzer bir biçimde sanal sınıflarda öğrencilerle öğretmenler bir arada olmadıkları; vücut dili, jest ve mimikleri tam olarak göremede sınırlılıkların olması geri bildirim almayı zorlaştırmaktadır (Cornelius, 2014; Kear vd., 2012; Wang ve Hsu, 2008). Geri bildirim alamamak etkileşim eksikliğiyle birlikte öğretmenler ölçme ve değerlendirme etkinliklerini hazırlama ve planlama konusunda zorluk yaşayabilmektedirler (Kear vd.,2012). Diğer bir taraftan da bazı çalışmalar geri bildirim sürecinin değişmediğini hatta daha da geliştiğini ortaya koyan çalışmalarla da karşılaşılmaktadır (Mohan vd., 2020).

İkinci tamamımız olan öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin fiziksel ortam düzenlemelerine ilişkin alt temalar “derse uygun ortamı hazırlama”, “eğitsel araçları kullanma”, “mikrofon ses ayarını kontrol etme”, “kamera görüntü ayarını kontrol etme”, “gürültülü ortamı düzenleme”, “fiziksel ortamı denetleme”dir. Bu temalardan ilk sıradaki nedeysse tüm öğretmenler derse uygun ortamı hazırlayabildikleri belirtmişlerdir. Bunun yanında fiziki ortamı denetleyebildiklerini ve eğitsel araçları kullandıklarını ifade etmişlerdir. Mikrofon ses ayarını kontrol etme, kamera görüntü ayarını kontrol etme ve gürültülü ortamı düzenleme konularında sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Fiziki ortam düzenlemeleri öğrenci başarısını etkileyen önemli unsurlardır. Sınıfın fiziki ortamı, öğrenci sayısı, sıraların yerleşim düzeni, öğrencilerin oturma biçimleri, ışık alıp almaması, ışığın giriş yönü, ısınma, temizlik, gürültü gibi etkenler fiziksel ortamı belirleyen en önemli unsurlardır (Smith ve Laslett,1993). Fiziksel ortam öğrenci ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına cevap vermeli, öğretim etkinliklerinin yapılmasına olanak sağlamalıdır. Bazı düzenlemelerde öğretmenin etkisi çok fazlayken bazı konularda da öğretmenin kontrol edemeyeceği durumlar vardır. Mesela sınıfın mevcudunun fazla olması olumsuz bir etken olarak görülür ama öğretmenlerin buna etki etmesi mümkün değildir.

Uzaktan eğitimle birlikte fiziki ortam düzenlemeleri de çok değişti. Bu çalışma ile öğretmenler kendi fiziki ortamlarını düzenleyebiliyorken öğrencilerin fiziksel ortamını düzenleyemedikleri görülmektedir. Birçok öğretmen öğrencilerin fiziksel ortamının uygun olup olmadığını bile bilmedikleri belirtmişlerdir. Öğretmenler; öğrenci ders esnasında nasıl oturuyor, odası ışık alıyor mu, masada mı çalışıyor, masada ise uygun mu vb. birçok sorunun cevabını bilmeden dersini yaptı. Fiziksel ortam düzenlemeleri ile ilgili Yılmaz vd. (2020), öğrencilerin neredeyse çeyreğinin rahatsız edilmeden çalışabilecekleri bir ortamlarının olmadığını, Mohan vd. (2020) uzaktan eğitim sırasında sessiz bir ortama ulaşma ile ilgili sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin fiziksel ortam düzenlemelerini denetleme şansı yoktu. Bu da uzaktan eğitimde sınıf

yönetiminin olumsuzluklarından biridir. Oysa sanal sınıflarda hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin kendileri için uygun fiziksel ortamı oluşturmaları beklenmektedir (Johnson, 2020; Lynch, 2004). Bunun yanında ulaşılan bir diğer sonuç da öğretmenlerin kamera, görüntü, mikrofon, internet bağlantısı gibi donanımsal araç gereçlerinin kullanımını kontrol edememeleridir. Özellikle internet bağlantısı ile ilgili yaşanan sorunlar ve bunun yanında donanım eksikliği ve yetersizliği de salgın döneminde yapılan bazı çalışmalarda da vurgulanmıştır (Mohan vd., 2020; Asmara, 2020; Dias vd., 2020). Yılmaz vd. (2020) öğrencilerin üçte ikisinin uzaktan eğitimde derse girişte veya ders sırasında bağlantı sorunu yaşadıklarını belirtmektedir.

Bunların yanında eğitsel araç gereç kullanımını sanal sınıf ortamında daha kolay oldu. Bilgisayar kullanım yeterliliğine sahip bir öğretmen eğitsel araç gereç ve materyallere daha rahat ulaşabildi. Yüz yüze sınıflarda araç gereç kullanımını sırasında yaşanan zaman kayıpları sanal sınıf ortamlarında daha hızlı olduğun için bir avantaj sağladı. Yüz yüze sınıflarda yaşanan gürültü ve kargaşa sanal sınıflarda mikrofon ve ses ayarlaması ile sanal sınıflarda öğretmeni yormadan sağlanabilmiştir.

Üçüncü temamız olan öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin zaman yönetiminin alt temaları “derse katılımın sağlanması”, “doğru teknoloji seçimi”, “gereksiz iletişim kurmamak”, “hedef belirleme”, “öncelikleri sıralama”, “önemli işlere yoğunlaşmak”, “planlama”, “yapılacak iş listesi oluşturma”, “zamanı verimli kullanma”dır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun zamanı verimli kullandığı, katılımcıların yarısının da derse katılımı sağlayabildiği ve doğru teknoloji seçimini yapabildiği, katılımcıların bir kısmının planlama yapabildiği ve yapılacak iş listesini oluşturabildiği belirlenmiştir. Bunun yanında katılımcıların büyük bir çoğunluğunun hedef belirleme, öncelikleri sıralama ve önemli işlere yoğunlaşma konularında zorlandıkları görülmektedir.

Zaman sahip olduğumuz kaynaklara baktığımızda en sınırlı olandır. Zamanın kullanımını sınıf yönetimi açısından dikkat edilmesi gereken bir konudur. Ders için verilen süre sabit olsa da bu zamanın tamamı öğretim için harcanmaz. Etkili zaman yönetimi ile zamanın doğru kullanımı sağlanabilir.

Planlama zamanın etkili kullanımını sağlayan en temel unsurdur. Öğretmen ne kadar yönetsel yeterliliklere sahip olsa da ders öncesinde planlamayı dikkatli bir şekilde yaparsa o kadar zamanı etkili kullanabilir. Planlamaya ayrılan süre ne kadar fazla olursa, verimli ders işlemeye kalan süre o kadar fazla olacaktır. Öğretmen ders planlamasını yaparken listeleyerek önceliklerini belirleyerek önemli kısımlara yoğunlaşarak zamanı daha verimli kullanabilir. Uzaktan eğitimde de sanal sınıflarda ders süreleri 40 dakikadan 30 dakikaya düşerek zaman yönetimine daha dikkat

edilmesini gerekli kılmıştır.

Yüz yüze eğitimde de uzaktan eğitimde de öğrenci aynı öğrencidir. Dikkatini toplamak, doğru zamanda doğru yönergeler vermek hem öğretmenin enerjisini tüketmez hem de zamanın doğru kullanımını sağlar. Başlangıçta doğru yönerge verilir, hedefler belirlenir, gereksiz iletişim kurmadan yapılacak iş açıklanırsa süreç esnasında aksaklıklar yaşanmayacak ve zaman kaybı da olmayacaktır (Hogan ve diğerleri,2003).

Yüz yüze eğitimde sınıflarda öğretmenlerin derse başlamadan ve ders esnasında sık tekrarlanan yoklama almak, ders defterini imzalamak, ödev vermek, ödev kontrolü yapmak gibi artık rutin haline alan davranışlar vardır. Tüm bu davranışlar öğrencilere fark ettirilirse öğrenciler de alışacaklar ve ders esnasında zaman kaybı da yaşanmayacaktır (McLeod ve diğerleri, 2003). Epçaçan ve Okçu (2009) ve Karakoç'un (1998) yaptığı çalışmalarda, öğretmenlerin zaman yönetimi konusunda, öğrencileri tanıma ve öğrencilerle sağlıklı iletişim kurmada yeterli oldukları belirlenmiştir. Bunun yanında Gündüz (2001) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin zaman yönetimi konusunda yeterliliğinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Akdeniz'in (2008) yaptığı araştırmada ise, yöneticiler öğretmenlerin zaman yönetimi konusunda yeterliliğinin orta düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Birçok çalışmada öğretmenlerin zaman yönetimi konusunda zorluk yaşadığı belirlenmişken bu çalışmada öğretmenlerin zaman yönetimi konusunda sıkıntı yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yüz yüze derslerdeki rutin haline alan davranışların uzaktan eğitim derslerinde uygulanmasına ihtiyaç olmaması zaman yönetimi konusunda avantaj sağlamıştır. Bir diğer avantaj ise zaman kaybına sebep olan önemli unsurlardan biri olan etkinlikler arası geçişlerin uzaktan eğitim sanal sınıflarında daha hızlı yapılabilmesidir. Öğretmenler etkinlikler arası geçişlerde öğrencilerin dikkatini çekip, doğru planlama yaparak ve doğru yönergeler kullanarak zaman kaybını en aza indirebilirler.

Dördüncü temamız olan öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin ilişki düzenlemelerinin alt temaları “kuralları sınıfça belirleme”, “sade ve anlaşılır bir dil kullanma”, “olumlu dil kullanma”dır. Çalışmamızda katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kuralları sınıf olarak belirlediği görülmektedir. Bunun yanında katılımcıların yarısından fazlasının ise olumlu, sade ve anlaşılır bir dil kullanabildiği belirlenmiştir.

İlişki düzenlemeleri sınıf yaşamının düzenlenmesi ve kolaylaştırılmasına yönelik öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci ilişkilerinin belirlenmesinde çok etkilidir. Sınıf ortamının öğrenme ve öğretme sürecinde önemli bir rolü vardır. Sınıf içi ilişkiler öğrenme ve öğretme sürecinin önemli bir yapısıdır. Bu yapı öğretmen tarafından ne kadar sağlıklı oluşturulursa öğretim amacına o oranda ulaşılabilir (Celep,2008,65). Öğretmenlerin sınıf yönetimindeki iletişim özellikleri ve öğretim

sürecini doğrudan etkilemektedir (Şimşek ve Altınkurt,2006).

Sınıf kurallarının; öğrenciyle birlikte belirlenip, öğrencilere benimsetilmesi sınıf yaşantısını kolaylaştıracaktır. Öğrenci kural koyma konusunda söz sahibi olursa kurallara uymada da o kadar ılımlı olacaktır. Kuralları öğrenciyle birlikte belirlemek ilişkileri düzenlemesine olumlu katkı sağlayacaktır.

Sınıf iklimi, öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen etkileşimiyle oluşan sınıf ortamındaki kişiler tarafından algılanan havayı ifade etmektedir. Her sınıfta egemen olan bir sınıf iklimi vardır. Öğretmenlerin sınıfta gerçekleştirecekleri başarı büyük oranda sınıf iklimi ile alakalıdır (Kayıkçı, 2012). Pozitif bir iklimin oluşturulması için saygılı, destekleyici ve olumlu bir dil kullanmak önemlidir.

Sonuç olarak sanal sınıflarda sınıf yönetiminin ilişki düzenlemeleri boyutunda kuralları öğrenciyle birlikte belirlemek ve sınıf ortamında olumlu, sade, samimi ve anlaşılır bir dil kullanmak derslerin verimli geçmesine katkı sağlayabileceği belirlenmiştir.

Beşinci temamız olan öğretmenlerin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetiminin davranış düzenlemelerinin alt temaları “istenilen davranışı elde etme”, “olumlu bir atmosfer oluşturma”, “sorunları önceden tahmin etme”, “sınıf kurallarına uyulmasını sağlama”, “olumlu dil kullanmak”, “yapıcı dönüt vermek”tir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun sorunları önceden tahmin edebildiği, katılımcıların yarısından fazlasının yapıcı dönüt verebildiği, katılımcıların bir kısmının olumlu bir atmosfer oluşturarak istenilen davranışı elde edebildiği görülmektedir. Bunun yanında katılımcıların çok azının da sınıf kurallarını uygulayabildiği ve olumlu dil kullanabildiği belirlenmiştir.

Sınıfta öğrenci davranışlarının düzenlenmesi sınıf yönetiminde önemli bir boyuttur. Sınıf ortamında istenen davranışın sağlanması, sınıf ikliminin belirlenmesi, istenmeyen davranışların ortaya çıkmadan önce tahmin edilerek önlenmesi, var olan istenmeyen davranışların değiştirilmesi bu boyut ile ilişkilidir (Başar, 2005). İstenmeyen davranışlar, öğretmenin yorumuna ve bakış açısına göre değişiklik gösterebilir. Fakat öğretmenin öğretimini, öğrencinin öğrenimini engelleyen rahatsız edici olan istenmeyen davranışlardır (Doyle, 1986; Geiger, 2000; Türnüklü ve Galton,2001). Sınıf yönetimi ve disiplini konusunda yapılan çalışmalarda, istenmeyen davranışların çoğunun pozitif, güvenli ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturularak; davranış ortaya çıkmadan önlenebileceği belirtilmektedir (Gordon,2003; Jones ve Jones,2007).

Gündüz’ün (2001) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin davranış düzenlemeleri boyutunda orta düzeyde yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızın sonucunda ise katılımcıların çoğunluğu davranış düzenlemeleri boyutunda kendilerinin yeterli olduğu belirlenmiştir. Güven ve Akdağ’ın

(2002) yaptıkları çalışmada sınıf yönetiminde otoriter bir yaklaşım kullanmadıkları belirlenmiştir. Kapusuzoğlu (2004) yaptığı çalışmada ise, öğretmenlerin sınıf yönetiminde otoriter bir yönetim kullandığını belirlemiştir. Çalışmamızda sorunları önceden tahmin ederek önleyen eğitimcilerin daha verimli bir ders ortamı oluşturabildikleri belirlenmiştir.

Sınıf yönetiminin tüm boyutları dikkate alınarak değerlendirildiğinde, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitim sürecinde sanal sınıflarda sınıf yönetiminde olumlu tutum ve davranışlar sergiledikleri ifade edilebilir.

Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıflarda ders yönetim boyutlarını geliştirmek amacıyla birçok öneri sunulabilir. Bunlardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

- Öğretmenler her dersleri için ayrı bir plan hazırlamalıdır. Yapılan ders planları sınıfa, konulara göre özenle hazırlanmalı, kâğıt üzerinde kalmamalı.
- Fiziksel ortam düzenlemeleri sanal sınıflarda kontrol edilmesi en zor aşama olabilir. Sanal sınıflardaki dersler daha sessiz, başkası tarafından rahatsız edilmeyecek mümkünse ayrı birer odada yapılmalıdır. Öğretmenler kendi fiziksel ortam düzenlemelerini belirleyebilirlerken öğrencilerin fiziksel ortam düzenlemelerine müdahale edemedikleri için velilerden bu konuda yardım almalıdırlar.
- Uzaktan eğitim döneminde sanal sınıflarda derslerin daha verimli geçmesi zaman kaybının yaşanmaması için daha fazla kaynak ve ders materyali hazırlanmalıdır. Hazırlanan içerikler kolay ulaşılabilir ve kolay uygulanabilir ve etkileşimli olmalıdır.
- Uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıflarda derslere katılımı artırmak için öğretmen ve öğrencilere hızlı, kesintisiz ve uygun internet bağlantısı sunulmalıdır. Her öğrenci eğitime ulaşabilme imkanına sahip olmalıdır.
- Öğretmenler kendilerinin veya öğrencilerin ders sırasında yaşadıkları teknik bir sorun karşısında, sorunun çözümünü sağlayabileceği teknik yeterlilikte becerilerinin geliştirilmesi ve desteklenmesi sağlanmalıdır.
- Uzaktan eğitim döneminde sanal sınıflarda derslerde öğretmenler tüm öğrencilere ulaşabilmelidirler. Ses ve görüntü ile ilgili kısıtlamalar olmamalıdır. Öğrenci de öğretmen de yüz yüze sınıflardaki gibi öğrencilerine ulaşabilmelidir.
- Uzaktan eğitim döneminde sanal sınıflarda derslerde değerlendirme imkanını oluşturmak için sağlıklı bir değerlendirme yapabilmek için; öğrenciyi merkez alan ve tüm süreçlerin değerlendirilebildiği bir değerlendirme sistemi oluşturulmalıdır.

- Uzaktan eğitim döneminde sanal sınıfların doğasına uygun yeni kurallar öğrencilerle birlikte oluşturulmalıdır. Listeler hazırlanmalı ve tüm öğrencilerin sürece katılmaları sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ. ve Umurhan, H. (2015). “Uzaktan Eğitim ve Öğretim Üyelerini Uzaktan Eğitime Teşvik Eden Faktörler”, *Journal of Research in Education and Teaching*, Cilt:4 Sayı:4 Makale No: 35.
- Aksoğan, M. (2020). Opinions of Students About Distance Education in the Pandemi Process. *NATURENGS*, 1-9.
- Aksoy, H. H. (2003). Eğitim kurumlarında teknoloji kullanımı ve etkilerine ilişkin bir çözümleme. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 1(4), 4-23.
- Aktaş, M. C. (2013). Ortaöğretim geometri öğretim programının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 69-82.
- Aküzüm, C. ve Akgündüz, H. (2014). “Diyarbakır’da öğretmen yetiştirme deneyimleri”, *Journal of Computer and Education Research*, 2 (3), 28-43.
- Akyol, C. (2020). Turizm ön lisans öğrencilerinin Covid-19 pandemisi sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik görüşleri. *Studies in Educational Research and Development*, 4(2), 65-82.
- Alamri, M. Z., Jhanjhi, N. Z. ve Humayun, M. (2020). Digital Curriculum Importance for New Era Education. In *Employing Recent Technologies for Improved Digital Governance* (pp. 1-18). IGI Global.
- Alaylıoğlu, R. ve Oğuzkan F. (1976). *Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü*. İstanbul: İnkılâp ve Aka Yayıncılık.
- Alkan, C. (1996). “Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi”, *Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*. Ankara, 12-15 Kasım.
- Almanthari, A., Maulina, S. ve Bruce, S. (2020). Secondary school mathematics teachers’ views on e-learning implementation barriers during the Covid- 19 pandemic The Case of Indonesia. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(7),1860.
- Anadolu Üniversitesi. (2014). “Uzaktan Eğitimin Tarihçesi” http://aol.meb.gov.tr/sayfa_goster.asp?ID=50, Erişim Tarihi: 06.04.2014.

- Antalyalı, Ö.L. (2004). “Uzaktan Eğitim Algısı ve Yöneylem Araştırması Dersinin Uzaktan Eğitim ile Verilebilirliği”, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Isparta.
- Apaydın, Ç. (2011). “Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması Anabilim Dalı”, Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi / 2011 Cilt: 1, Sayı: 4
- Arslan, M. (2017). Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Boyutlarına İlişkin Algılarının Karikatürize İfadeleri. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(3), 215-231.
- Arı, A. G. ve Kanat, M. H. (2020). Covid-19 (koronavirüs) üzerine öğretmen adaylarının görüşleri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (Salgın Hastalıklar Özel Sayısı), 459-492.
- Aydın, A. (1998). Sınıf Yönetimi. Ankara: Anı yayıncılık.
- Baker, J. D., (2004). An Investigation Of Relationships Among Instructor Immediacy And Affective And Cognitive Learning In The Online Classroom. The Internet and Higher Education, 7(1), 1-13.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. Electronic Turkish Studies, 15(4).
- Balcı, İ. (2010). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Mesleki Yeterlilikleri ve Bilimsel Çalışmalardan Yararlanma Düzeyi: Hatay İli Örneği, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baloğlu, N. (2001). Etkili sınıf yönetimi. Yy.
- Başaran, İ.E. (1996). Türkiye eğitim sistemi (3. Baskı). Ankara: Yargıcı Matbaacılık.
- Başar, H. (2005). Sınıf Yönetimi. (12. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bergmann, H.F. (2001). “The Silent University”: The Society to Encourage Studies at Home, 1873–1897 in The New England Quarterly. Boston: Vol. 74 No. 3. pp 447-77.
- Beytekin, O. F. (2014). Sınıf Yönetiminin Temelleri. İ. Çınar içinde, Sınıf Yönetimi (s. 13-30). Ankara: Eğiten Kitap.

- Bıyıklı, C. ve Özgür, A. O. (2021). Öğretmenlerin senkron uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerileri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 110-147.
- Bilgen, Ö. B. Ve Doğan, N. (2017). Puanlayıcılar Arası Güvenirlik Belirleme Tekniklerinin Karşılaştırılması. *Eğitimde ve Psikolojik Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 8(1), 63-78.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri. *Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi*, 2(1), 24-40.
- Bonk, C. J. (2002). Online training in an online world. Bloomington, IN: CourseShare.com.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını.
- Bozkurt, A. ve Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to coronavirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi.
- Brophy, J. (1988). Educating teachers about managing classrooms and students. *Teaching and Teacher Education*, 4(1), 1-18.
- Burke, J. ve Dempsey, M. (2020). Covid-19 Practice in primaryschools in Ireland report. National University of Ireland Maynooth, Ireland. https://www.ippn.ie/images/PDFs/Covid-19_Practice_in_Primary_Schools_Report.pdf. Erişim tarihi:26.01.2021.
- Cahyadi, A. ve Widyastuti, S. (2021). COVID-19, emergency remote teaching evaluation: the case of Indonesia. *Education and Information Technologies*, 27(2), 2165-2179.
- Can, H. (2005). Organizasyon ve yönetim. 7. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Caplan, D. ve Graham, R. (2008). The development of online courses. T. Anderson (Ed.), *The theory and practice of online learning* (2. baskı, ss. 245-263) içinde. Edmonton, AB: Athabasca University
- Celep, C. (2002). Sınıf yönetimi ve disiplini. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Celep, C. (2008). Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama. (3. Baskı).Ankara: PegemAkademi Yayınları.
- Cemaloğlu, N. ve Kayabaşı, B. (2007). “Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyi ile Sınıf Yönetiminde Kullandıkları Disiplin Modelleri Arasındaki İlişki.” *Gazi Eğitim*

Fakültesi Dergisi. 27(2), 123-155.

Chirinda, B., Ndlovu, M. ve Spangenberg, E. (2021). Teaching mathematics during the COVID-19 lockdown in a context of historical disadvantage. *Education Sciences*, 11(4), 177.

Christopher, D. (2014). *The successful virtual classroom : How to design and facilitate interactive and engaging live online learning*. New York, NY: Amacom.

Clark, R. C. ve Kwinn, A. (2007). *The new virtual classroom: Evidence-based guidelines for synchronous e-learning*. San Francisco, CA: Pfeif

Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Cornelius, S. (2014). Facilitating in a demanding environment: Experiences of teaching in virtual classrooms using web conferencing. *British Journal of Educational Technology*, 45(2), 260-271. doi:10.1111/bjet.12016

Çallı, İsmail (2002). “Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Geleceği ve E-Üniversite”, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu

Çakır, H., ve Yalçın, N. (2006). İnternet ve İtranete Dayalı Sanal Dershane Sistemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 101-112.

Dağ, İ., ve Göktürk, T. (2017). Sınıf Yönetiminde Liderlik ve Liderliğin Sınıf Yönetimine Katkıları (Classroom Management Leadership And Leadership Contributions To Classroom Management). *International Journal of Social Science*(27), 171-184.

Demirtaş, H. (2005). Yönetim Kuram ve Yaklaşımları Eğitiminin İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Paradigmalarına Etkileri. *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-34.

Doyle, W. (1986). *Classroom management techniques and student discipline*. paper prepared for the student discipline strategies project. USA: Washington.

Duke, R. A. (1987). Observation of applied music instruction: The perceptions of trained and untrained observers. In C. K Madsen & C. A. Prickett (Ed.), *Applications of research in music behavior* (pp. 115–124). Tuscaloosa: University of Alabama Press.

- Elkins, D. ve Pinder, D. (2015). *E-learning fundamentals : A practical guide*. Alexandria, VA: ATD.
- Emmer, E. T. ve Stough, L. M. (2001). Classroom management: A critical part of educational psychology, with implications for teacher education, *Educational Psychologist*, 36(2), 103-11
- Erfidan, A. (2019). Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri Balıkesir Üniversitesi örneği (Master's thesis, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Ersoy, Y. (2003) "Teknoloji destekli matematik eğitimi-I: Gelişmeler, politikalar ve stratejiler" *İlköğretim-Online*, 2(1),18-27.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme* (Meteksan Yayınları).
- Garonce, F. ve Santos, G. (2010). The web conferencing as a pedagogical tool. A brazilian experience. D. Gibson & B. Dodge (Eds.), *SITE 2010--Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (ss. 498-503) içinde. San Diego, CA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Giesbers, B., Rienties, B., Gijsselaers, W. H., Segers, M. ve Tempelaar, D. T. (2009). Social presence, web videoconferencing and learning in virtual teams. *Industry and Higher Education*, 23(4), 301-309. doi:10.5367/000000009789346185
- Giorgi, A. (2009). *The descriptive phenomenological method in psychology: A modified Husserlian approach*. Duquesne University Press.
- Gökbulut, B. (2021). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Uzaktan Eğitim Ve Mobil Öğrenme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11(1), 160-177.
- Guba, E. G. ve Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. In N. K. Denzin ve Y. S. Lincoln (Ed.). *Handbook of Qualitative Research* (s. 105–117). Thousands Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Gurbetoğlu, A. (2014). “Değerler eğitiminde gelenekten yararlanmak-hayriyye-i nabi örneği”, *Çağın Sorunları Karşısında Eğitim Sempozyumu*, Bayburt Üniversitesi, 1, 207-225 Bayburt.

- Günbayı, I. (2011). “Principals' Perceptions on School Management: A Case Study with Metaphorical Analysis”, *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(2).
- Günbayı, İ. (2018). Developing a qualitative research manuscript based on systematic curriculum and instructional development. *European Journal of Social Sciences Studies*.
- Gürer, M. D., Tekinarslan, E. ve Yavuzalp, N. (2016). Çevrimiçi Ders Veren Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(1).
- Gürsul, F. (2008). Çevrimiçi ve Yüzyüze Problem Tabanlı Öğrenme Yaklaşımlarının Öğrencilerin Matematiğe Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 1-19.
- Hannafin, R. D. ve Savenye, W. C. (1993). Technology in the classroom: The teacher's new role and resistance to it. *Educational Technology*, 33(6), 26-31.
- Hızal, A. (1983). “Uzaktan Eğitim Süreçleri ve Yazılı Gereçler”, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No 122.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T. ve Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. [Erişim Adresi: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-and-online-learning?fbclid=IwAR2ksitQ3YN3JNEAcEbZVeFM32HysHyu-3Xei1fYavDswCkXOmc8W2ZQMnc>] Erişim tarihi: 17.03.2022
- Holmberg, B. (1995). “Theory And Practice of Distance Education”, London: Routledge.
- Işık, H. (2004). “Öğrenme Ortamlarının Fiziksel Düzeni.” Sınıf yönetimi. (Ed.: Mehmet Şişman ve Selahattin Turan). Ankara: PegemA-Öğreti Yayınları.
- Işık, A., Çiltaş, A. ve Bekdemir, M. (2008). “Matematik eğitiminin gerekliliği ve önemi” . *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 174-184.
- İşman, Aytekin (2011). *Uzaktan Eğitim*, Ankara: Pegem Akademi.
- İşman, A. (1998). *Uzaktan eğitim*. Sakarya: Değişim Yayınları.

- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N. Ve Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241. DOI: 10.29000/rumelide.752297.
- Karip, E. (2012). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, Z. (1998). “Türkiye Cumhuriyeti’nin 75. Yılında Uzaktan Eğitim Uygulamalarımız”, *Milli Eğitim*, Sayı 139.
- Kaya, S. (2011). Sanal sınıf yönetimi sürecinde görev alacak öğretim elemanlarının eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kaya, M. F. (2019). İlkokul öğretim programlarının teknoloji entegrasyonu bakımından incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1063-1091.
- Kear, K., Chetwynd, F., Williams, J. ve Donelan, H. (2012). Web conferencing for synchronous online tutorials: Perspectives of tutors using a new medium. *Computers & Education*, 58(3), 953-963. doi:10.1016/j.compedu.2011.10.015
- Kıralı, F. N., ve Bülent, A. L. C. I. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algısına ilişkin görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 8(30), 55-83.
- Kırık, M.A. (2014). “Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’deki Durumu”, *Marmara İletişim Dergisi*, Sayı: 21 s. 73-94.
- Ko, S. S. ve Rossen, S. (2017). *Teaching online: A practical guide* (4. baskı). New York, NY: Routledge.
- Korkmaz, İ. (2006). Eğitim programı: tasarımı ve geliştirmesi. A. Doğanay, & E. Karip (Ed.). *Öğretimde planlama ve değerlendirme içinde* (3-30). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Korkmaz, A. (2009). Sınıf organizasyonu. (Ed. Leyla Küçükahmet). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi, 10. Baskı, s. 277-294.
- Küçük, A., ve Demir, B. (2009) İlköğretim 6-8. sınıflarda matematik öğretiminde karşılaşılan bazı kavram yanılgıları üzerine bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 97-112.

- Kürtüncü, M. ve Kurt,A. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Landis, J. R. ve Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33(1), 159-174.
- Li, L. (2012). Student Misbehaviors and Teacher Techniques in Online Classrooms: Instrument Development and Validation. PhD Thesis, Ohio University.
- MEB. (2020). Bakan Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. (05.02.2022). Erişim Adresi: <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>.
- MEB. (2003). Eğitim ve Öğretim Çalışmalarının Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge, Tebliğler Dergisi, Ağustos, 2003/2551,TD. 2575 Erişim adresi: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2551_0.html
- MEB. (2020a). Bakan Selçuk, Koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı. [Erişim Adresi:<https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>] Erişim Tarihi: 16.03.2022
- MEB. (2020b). Türkiye uzaktan eğitim istatistikleriyle dijital dünyanın listelerini zorladı. [Erişim Adresi: <http://www.meb.gov.tr/turkiye-uzaktan-egitim-istatistikleriyle-dijital-dunyanin-listelerini-zorladi/haber/21158/tr>] Erişim Tarihi: 18.03.22
- Moore, M. G. (1997). Theory of transactional distance. D. Keegan (Ed.), *Theoretical principles of distance education* (ss. 20-35) içinde. New York, NY: Routledge.
- Moorhouse, B. L. ve Kohnke, L. (2021). Thriving or surviving emergency remote teaching necessitated by COVID-19: University teachers' perspectives. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 30(3), 279-287.
- Mshvidobadze, T. ve Gogoladze, T. (2012). "About Web-Based Distance Learning", *International Journal of Distributed and Parallel Systems (IJDPS)* Vol.3, No.3, Georgia.
- Noden, H. ve Moss, B. (1993). Virtual Schools: Reading and Writing. *The Reading Teacher*, 47(2), 166-168

- Okçu, V. ve Epçaan, C. (2013). Sınıf Yönetiminin Boyutlarına İlişkin İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlik Düzeylerinin Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi, 43 (200) , 68-86 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36551/415141>
- Ornstein, A.C. ve Hunkins, F.P. (2004). Curriculum: Foundations, principals and issues. fourth edition. Allyn and Bacon, Boston, MA.
- Ömrüuzun, I. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımlarını Etkileyen Faktörler: Bir Yol Analizi Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, (5), 376-394.tarihsel-geliim-suereci&catid=108: uzaktan-eitim-&Itemid=291, Erişim Tarihi: 05.03.2022.
- Özçelik, D. A. (2010). Eğitim programları ve öğretim:(genel öğretim yöntemi). Pegem Akademi.
- Özdoğan, A. Ç., ve Berkant, H. G. (2020). The Examination Of Stakeholders’ Opinions On Distance Education During The Covid-19 Epidemic. Milli Eğitim, 13-43.
- Özmen, S. (2005). Eğitimde Sanal Sınıf Uygulamaları ve Sonuçları. http://suleozmen.marmara.edu.tr/teblig_sunumlar/ET:Mayıs2005.
- Öztaş, S. ve Kılıç, B. (2017). Atatürk ilkeleri ve inkilâp tarihi dersinin uzaktan eğitim şeklinde verilmesinin öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi. Turkish History Education Journal, 6(2), 268-293.
- Paliç, G. ve Keleş, E. (2011). Sınıf yönetimine ilişkin öğretmen görüşleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 17(2), 199-220.
- Patton, M. Q. (1990). Qualitative evaluation and research methods. SAGE Publications, inc.
- Paydar, S. ve Doğan, A. (2019). Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri. Eğitim ve Teknoloji, 1(2), 154-162.
- Phelps, A. ve Vlachopoulos, D. (2020). Successful transition to synchronous learning environments in distance education: A research on entry-level synchronous facilitator competencies. Education and Information Technologies, 25(3), 1511-

1527. Doi:10.1007/s10639-019- 09989-x

- Polkinghorne, D.E. (1989). Phenomenological research methods. In R.S. Valle and S. Halling (Eds.), *Existential-phenomenological perspectives in psychology: Exploring the breadth of human experience* (pp. 41-60). New York: Plenum Press.
- Rovai, Alfred P. ve Kirk T. Barnum. (2003). On-line course effectiveness: An analysis of student interactions and perceptions of learning. *Journal of distance education*, 18 (1), 57-73.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2017). "Eğitimde nitel araştırma desenleri" (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Schlosser, A.L. ve Simonson, R.M. (2009). "Distance Education: Definitions and Glossary of Terms", IAP.
- Seggie, F. N. ve Bayyurt, Y. (2017). *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M. ve Zvacek, S. (2003). "Teaching And Learning At A Distance", Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Sümer, S. (2020). *Mobil Uygulama Teknolojisi Destekli Beden Eğitimi ve Spor Dersinin 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Hentbol Performansları Üzerine Etkisinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Stewart, D. (2008). Classroom management in the online environment. *Journal of online learning and teaching*, 4(3), 371-374.
- Süral, İ. (2011). Çevrimiçi toplantı ve ders sunum ortamı olarak bigbluebutton. *Akademik Bilişim'11-XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 57-460.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Şimşek, Y. ve Altinkurt, Y. (2006). "Genel Lise Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Çerçevesinde İletişim Özelliklerinin Belirlenmesi." XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Bildiri Özetleri. Muğla:Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Tanyıldızı, M. ve Semerci, Ç. (2005). Çevrim İçi Eğitim Uygulamalarına İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerinin Belirlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 197-216.

- Tartavulea, C. V., Albu, C. N., Albu, N., Dieaconescu, R. I. ve Petre, S. (2020). Online teaching practices and the effectiveness of the educational process in the wake of the Covid-19 pandemic. *Amfiteatru Economic*, 22(55), 920-936.
- Trust, T. ve Whalen, J. (2020). Should teachers be trained in emergency remote teaching? Lessons learned from the COVID-19 Pandemic. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 189-199.
- Turan, S. (2015). Sınıf Yönetiminin Temelleri. M. Şişman, & S. Turan içinde, *Sınıf Yönetimi* (s. 1-19). Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu (1998). Türkçe sözlük. Türk Dil Kurumu.
- Türk Dil Kurumu, [TDK]. (2022). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. 15.03.2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.
- Umay, A. (2004). Matematik eğitiminde değişim. *Matematikçiler Derneği*. [http://www.matder.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=80:matematikegitiminde-degisim-&catid=8:matematik-kosesi-makaleleri&Itemid=172] adresinden 14.03.2022 tarihinde alınmıştır.
- UNESCO. (2020a). School closures caused by coronavirus (COVID-19). [Erişim Adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>] Erişim Tarihi: 15.03.2022
- UNESCO. (2020b). National learning platforms and tools. [Erişim Adresi: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/nationalresponses>] Erişim Tarihi: 15.03.2022
- Uzoğlu, M. (2017). Fen bilgisi öğretmen adaylarının uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 335-351.
- Varol, N. (2001). "İnternet'in Uzaktan Eğitimdeki Konumu" *Akademik Bilişim 2001*, 1-2 Şubat 2001 Samsun. <http://ab.org.tr/ab01/prog/FTNurhayatVarol.html>
- Von Horn, R.(1997). The Virtual School. *Phi Delta Kappan*, 78(6), 481-482.
- WHO. (2020). Timeline: Who's COVID-19 response. [Erişim Adresi: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/interactive-timeline#>] Erişim Tarihi: 01.08.2020
- WHO. (2020a). WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020, <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who->

director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020, web adresinden 05.04.2022 tarihinde edinilmiştir.

Yalçinkaya, S. (2006). “Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemi ve Çukurova Üniversitesi Öğretim Elemanlarının Yatkinlikleri”, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Adana.

YEĞİTEK. (2020). 70891843-481.05-E.6406175 sayılı, Sanal Sınıf Uygulamaları konulu resmî yazı

Yenilmez, K. ve Sölpük, N. (2014). Matematik dersi öğretim programı ile ilgili tezlerin incelenmesi (2004-2013). Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3(2), 33-42.

Yıldırım, H. A. (2002). “Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi-İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında tky Uygulama Modeli.” Ankara: Nobel Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (Genişletilmiş 9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.

Yılmaz, E. O. ve Aktuğ, S. (2011). Uzaktan eğitimde çevrimiçi ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde etkileşim ve iletişim üzerine görüşleri. M. Akgül vd. (Ed.), Akademik Bilişim, 501-512.

Yin Robert, K. (1994). Case study research: design and methods. sage publications.

Yin, R. K. (2017). Durum çalışması araştırması uygulamaları. (İ.Günbayı, Çev.) Ankara.

Yorgancı, S. (2015). WEB Tabanlı Uzaktan Eğitim Yönteminin Öğrencilerin Matematik Başarılarına Etkileri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 23(3), 1401-1420.

Yurtbakan, E. ve Akyıldız, S. (2020). Sınıf Öğretmenleri, İlkokul Öğrencileri ve Ebeveynlerin Covid-19 İzolasyon Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim Faaliyetleri Hakkındaki Görüşleri. Electronic Turkish Studies, 15(6).

Yüksel, S. (2003). Türkiye’de program geliştirme çalışmaları ve sorunları. Milli Eğitim Dergisi, 159(1), 120-125.

EK-1. ARAŞTIRMA İZİNLERİ

T.C.
TRABZON VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-82438636-605.99-32270357
Konu : Araştırma İzni
(Gözde ÖZKAYNAK)

17/09/2021

VALİLİK MAKAMINA

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programı 202054013024 nolu öğrencisi Gözde ÖZKAYNAK'ın Prof. Dr. İlhan GÜNBAIYI danışmanlığında hazırlamakta olduğu "**Matematik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetim Biçimleri Üzerine Bir Fenomenolojik Çalışma**" isimli çalışması kapsamında İlimiz Ortahisar ilçesine bağlı resmi ortaokullarda görev yapan Matematik öğretmenleriyle çalışma yapma isteği Müdürlüğümüz Araştırma İzinleri Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiştir.

Bahsi geçen çalışmanın eğitim öğretimi aksatmayarak yaz tatilinden 3 hafta öncesine kadar bitecek şekilde; 2021–2022 eğitim öğretim yılında Covid-19 kapsamında alınması gereken tedbirler dikkate alınarak yapılması gerekmektedir.

Araştırmacının 2020/2 sayılı genelge doğrultusunda hareket etmesi, **izinsiz herhangi bir ses ve görüntü kaydı yapılmasına kesinlikle izin verilmemesi**, elde edilen verilerin çalışma kapsamı dışında kullanılmaması, **mühürlü anket ve ölçeklerin kullanılması** ve sonuçların bir örneğinin Ar-Ge birimine teslim edilmesi kaydıyla, çalışmanın okul müdürlerinin de uygun göreceği zamanlarda ve kontrolünde uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Hızır AKTAŞ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
17/09/2021

Ömer ŞAHİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
TRABZON VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-82438636-605.99-32668847
Konu : Araştırma İzni
(Gözde ÖZKAYNAK)

22.09.2021

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi: Akdeniz Üniversitesinin 19.08.2021 tarih ve E-50913635-302.08.01-150500 sayılı yazısı.

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programı 202054013024 nolu öğrencisi Gözde ÖZKAYNAK'ın Prof. Dr. İlhan GÜNBAIYI danışmanlığında hazırlamakta olduğu "**Matematik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetim Biçimleri Üzerine Bir Fenomenolojik Çalışma**" isimli çalışmalarını kapsamında araştırma önerileri ve ekleri Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup ilgi olur ve ölçeklerin üniversite tarafından araştırmacıya verilmesi, ilçe milli eğitim müdürlüklerince okullara duyuru yapılması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Hızır AKTAŞ
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

EK:

- 1-Valilik Oluru
- 2-Mühürlü Örnekler

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-50913635-605.99-181714
Konu : Gözde ÖZKAYNAK'ın Araştırma İzni

28.09.2021

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün, Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Tezli Yüksek Lisans Programı "Matematik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetim Biçimleri Üzerine Bir Fenomenolojik Çalışma" isimli çalışmaları kapsamında araştırma önerileri ve ekleri ilgili Müdürlükçe uygun görüldüğüne ilişkin 22.09.2021 tarih 32668847 sayılı yazısı Ek'te gönderilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ayşe Gülbin ARICI
Rektör Yardımcısı

Ek: Trabzon İl Milli Eğitim Müd.'nün yazısı ve Ekleri (4 syf.)

EK-2. ETİK ONAYI

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Sayı : E-55578142-050.01.04-143498
Konu : Efecan TURAN - Gözde ÖZKAYNAK

06.08.2021

Sayın Prof. Dr. İlhan GÜNBAI

İlgi : a) 14.07.2021 tarihli ve E-60398290-100-130293 sayılı yazımız,
b) 14.07.2021 tarihli ve E-60398290-100-130367 sayılı yazımız.

İlgide kayıtlı yazılarımıza istinaden; Kurulumuzdan talep edilen Etik Onay belgesine ilişkin, Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulumuzun kararları ekte gönderilmiştir.

Bilgilerimi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Ek:

- 1- 04.08.2021 tarih ve 280 sayılı Etik Kurul Kararı (1 Sayfa)
- 2- 04.08.2021 tarih ve 281 sayılı Etik Kurul Kararı (1 Sayfa)

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 04.08.2021

TOPLANTI SAYISI : 09

KARAR SAYISI : 281

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyesi **Prof. Dr. İlhan GÜNBAZI**'nın danışmanlığını, **Gözde ÖZKAYNAK**'ın araştırmacılığını üstlendiği, *"Matematik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetim Biçimleri Üzerine Bir Fenomenolojik Çalışma"* konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucaya ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak **uygun olduğuna** oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Sibel MEHTER AYKIN

Üye
Prof. Dr.
Ebru İÇİGEN

Üye
Prof. Dr.
Nurşen ADAK

Üye
Prof. Dr.
Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM

Üye
Prof. Dr.
Taner KORKUT

Üye
Prof. Dr.
Gökhan AKYÜZ
(izinli)

EK-3. GÖRÜŞME FORMU

- 1.** Matematik öğretim programı uygulayıcısı olarak program hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- 2.** Güncellenen matematik dersi öğretim programının kazanım ve ders saatleri hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- 3.** Matematik dersi öğretim programının içerik yapılandırması hakkındaki fikirleriniz nelerdir?
- 4.** Öğretim programının hedeflenen yetkinlikler ve beceriler hakkındaki fikirleriniz nelerdir?
- 5.** Programın uygulanmasında herhangi bir sorun yaşıyor musunuz? Eğer yaşıyorsanız bu sorunlar nelerdir? Varsa çözüm önerileriniz nelerdir?
- 6.** Eğer siz bir eğitim programcısı olsaydınız ve yeni bir öğretim programı hazırlayacak olsaydınız; nelere dikkat ederdiniz? Nasıl bir program hazırladınız? Özellikleri neler olurdu?

EK-4. KATILIMCI İÇİN İZİN FORMU

Bu formdaki imzam Gözde ÖZKAYNAK tarafından yürütülen “İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programının Uygulanmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri” adlı projeye katılmayı kabul ettiğimi gösterir. Bu araştırmadaki katılımım bireysel görüşme, gözlem ve ilgili dokümanların incelenmesini içerecektir. Ayrıca bu araştırmaya katılmakla aşağıda belirtilenleri anladığımı da beyan ederim.

1. Ben araştırma için bir gönüllüyüm ve istediğim zaman bu araştırmadan çekilebilirim.
2. Araştırmada fiziksel ve psikolojik bir zarar içeren hiçbir risk yoktur.
3. Araştırmada vereceğim bilgiler gizli olacaktır ve bütün veriler araştırmacı tarafından toplanıp analiz edilecek ve Akdeniz Üniversitesi’nde 7 yıl saklandıktan sonra imha edilecektir.
4. Araştırma bittikten sonra istediğim takdirde araştırmanın bir özetini alabileceğim.
5. Araştırmada vereceğim bilgilere dayalı sonuçların bilimsel ortamlarda tartışılmasına ve yayınlanmasına izin veriyorum.

Ben,.....(isim) görüşme ve gözleme katılmayı kabul ederim.

Katılımcının imzası

Tarih:

EK-5. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Gözde ÖZKAYNAK

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :

Yüksek Lisans Öğrenimi :

Bildiği Yabancı Diller :

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih :

EK-6. İNTİHAL RAPOR

Matematik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Dönemindeki Sanal Sınıf Yönetim Biçimleri Üzerine Bir Fenomenolojik Çalışma

ORJİNALLİK RAPORU

%**22**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**22**

İNTERNET KAYNAKLARI

%**4**

YAYINLAR

%**13**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	dhgm.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	% 3
2	Submitted to Akdeniz University Öğrenci Ödevi	% 2
3	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 2
4	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	% 2
5	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	% 1
6	dspace.gazi.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
7	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	% 1
8	9lib.net İnternet Kaynağı	% 1

dspace.akdeniz.edu.tr:8080

9	İnternet Kaynağı	% 1
10	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	% 1
11	acikerisim.akdeniz.edu.tr İnternet Kaynağı	% 1
12	vs1.doczz.it İnternet Kaynağı	% 1
13	acikerisim.firat.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
14	Submitted to Hacettepe University Öğrenci Ödevi	<% 1
15	Submitted to Trakya University Öğrenci Ödevi	<% 1
16	openaccess.izu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
17	Submitted to Istanbul Aydin University Öğrenci Ödevi	<% 1
18	yazimakinesi.net İnternet Kaynağı	<% 1
19	Submitted to Daegu Gyeongbuk Institute of Science and Technology Öğrenci Ödevi	<% 1

20	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	<% 1
21	Submitted to Konya Necmettin Erbakan University Öğrenci Ödevi	<% 1
22	Submitted to Bozok Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
23	www.eyuder.org İnternet Kaynağı	<% 1
24	Submitted to Adnan Menderes Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
25	ittes.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
26	dspace.akdeniz.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
27	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
28	www.eab.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
29	Submitted to Anadolu University Öğrenci Ödevi	<% 1
30	Submitted to Cyprus International University Öğrenci Ödevi	<% 1

31	www.jret.org İnternet Kaynağı	<% 1
32	ERDOĞAN, Mehmet. "Yeni Geliştirilen Dördüncü ve Beşinci Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programının Analizi: Nitel Bir Çalışma", Gazi Üniversitesi, 2007. Yayın	<% 1
33	Submitted to Girne American University Öğrenci Ödevi	<% 1
34	docobook.com İnternet Kaynağı	<% 1
35	www.itobiad.com İnternet Kaynağı	<% 1
36	www.meb.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
37	Dergipark.Org.Tr İnternet Kaynağı	<% 1
38	acikerisim.akdeniz.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
39	readgur.com İnternet Kaynağı	<% 1
40	www.egitimsenantalya.org İnternet Kaynağı	<% 1
41	www.gecekitapligi.com İnternet Kaynağı	<% 1

42	www.skb.gov.tr İnternet Kaynağı	<% 1
43	acikerisim.pau.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
44	acikerisim.pau.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
45	acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
46	inesjournal.com İnternet Kaynağı	<% 1
47	ipcedu.org İnternet Kaynağı	<% 1
48	openaccess.maltepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
49	acikerisim.lib.comu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
50	auad.anadolu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
51	www.icdet.net İnternet Kaynağı	<% 1
52	www.mutajans.com İnternet Kaynağı	<% 1
53	www.teknolojidenbihaber.com İnternet Kaynağı	<% 1

54	Submitted to Üsküdar Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
55	2019.fmgtegitimikongresi.com İnternet Kaynağı	<% 1
56	Jale Kalemkuş, Fatih Kalemkuş. "Effect of the use of augmented reality applications on academic achievement of student in science education: meta analysis review", Interactive Learning Environments, 2022 Yayın	<% 1
57	acikerisim.erbakan.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
58	enadonline.com İnternet Kaynağı	<% 1
59	www.pervinkaplan.com İnternet Kaynağı	<% 1

Alıntıları çıkart
Bibliyografyayı Çıkart

üzerinde
üzerinde

Eşleşmeleri çıkar

Kapat